

- Американинг Суриядаги алдов стратегияси
  - Сиёсий онгнинг ҳаётидаги қимати (1)
  - Яхудиларнинг харакатлари... сионизмнинг башарасидир!! (1)
  - Тунис бурканган ўзининг мусаффо қайтмоқда
- 361
Уммат
тинчлик
яна бир
гулларга
тарихига

الوعي
O'zi

228

HILLARY CLINTON

✓ 290

DONALD TRUMP

الوعي

Кенг қамровли-фикрий-сақоғий журнал
www.al-waie.org

АЗИЗ ЁЗУВЧИЛАРГА

- «Ал-Ваъй»да чиқадиган мавзуларни олдиндан изн олмасдан турраб қайта нашр килиш жоизидир. Факат «ал-Ваъй» журнали маңба сифатида кўрсатиб ўтилиши лозим.
- «Ал-Ваъй» факат илгари нашр килинмаган мавзуларнинга кабул килиади. Агар илгари нашр килинган мавзу бўлса, уни ёзб юборувчи олинган маңбани кўрсатиб ўтиши шарт.
- «Ал-Ваъй» юборилган мавзуларни тузатиш хукукини ўзида саклаб колади ва нашрга кабул килинмаган мавзуларни эгаларига қайтариб юбориши мажбурятини олмайди.
- Маколада келтирилган Куръон оялларининг ҳаммасини ракамини кўрсатишингизни, оят ва ҳадисларни белгилаб қўйишингизни ҳамда Пайғамбар ﷺ ҳадислари ровийларини кўрсатишингизни сўраймиз.

НУСХА БАХОСИ

Ливан	1000 Ливан лираси
Германия	1 евро
АҚШ	2,5 АҚШ доллари
Канада	2,5 Канада доллари
Австралия	2,5 Австралия доллари
Британия	1 фунт стерлинг
Швеция	15 Швеция кронаси
Дания	15 Дания кронаси
Бельгия	1 евро
Швейцария	2 Швейцария франки
Австрия	1 евро
Покистон	1 АҚШ доллари
Туркия	1 АҚШ доллари
Яман	40 риёл

ХАБАР ЙЎЛЛАШ УЧУН

info@al-waie.org

Qышбу сонга:

– Ал-Ваъй сўзи: Дональд Трамп ва Клинтон – Дунёни бошқариш ва унга ҳукмронлик қилишнинг икки назарияси.....	5
– АҚШнинг Суриядаги алдов стратегияси	10
– Мусулмон халқлар қўзғолонларидан Исломни узоклаштириш жинояти – душман ва малайлар кучоғига ўзини отиш оқибати ..	15
– Сиёсий онгнинг Уммат ҳаётидаги қиймати (1)	27
– Яҳудийларнинг тинчлик харакатлари...сионизмнинг яна бир башарасидир!! ..	38
– Тунис ўзининг гулларга бурканган мусаффо тарихига қайтмоқда	45
– Қайтишни истамайман!	50
– Оlam мусулмонлари ҳабарлари	52
– Куръони Карим сұхбатида	59
– Жаннат bogлари: Одамлардан ҳеч нарса сўранманг	64
– Вақти-вақти билан қалбларга ором бериб туринг:	67
– Сўнгги сўз: Сурия ва Керри-Лавров битими сирлари	71
– Эҳуд Яари: «Исройл»нинг эски дўсти генерал Авн Ливан президенти бўлади.....	72

МАВЗУ ЙЎЛЛАШ УЧУН

subjects@al-waie.org

ДОНАЛЬД ТРАМП ВА КЛИНТОН ДУНЁНИ БОШҚАРИШ ВА УНГА ҲУКМРОНЛИК ҚИЛИШНИНГ ИККИ НАЗАРИЯСИ

Америка президентлигига республикачи номзод Дональд Трамп бир қанча масжидларни ёпиб кўйиш ва бошқа бир қанчаси устидан назорат ўрнатиш ҳақида жиҳдий бош қотираётганини айтди. Шунингдек у, мусулмонлар учун маълумотлар базаси ташкил қилиниши мумкинлигини ва Америка элчихонаси Қуддусга кўчирилишини айтди. Америка президентлигига номзод Дональд Трамп Саудияни мўл-кўл олтин ва долларлар соғиб олинадиган соғин сигир деб атади... У саудлар оиласининг ички ва ташқи хавфсизлигини таъминлаш учун АҚШ кучлари кўрсатган хизматлар эвазига Саудия режими ўз бойлигининг тўртдан уч қисмини тўлашини талаб қилди. Шунингдек у «Бу соғин сигирнинг елинида сут қолмай қуриб қолиб олтин ва долларларни бермай кўйган пайтда биз уни сўйишга буюрамиз ёки бошқа гурухга уни сўйишда ёрдам берамиз» деди. Бу Американинг дўсту душманига, энг аввало саудлар оиласига маълум бўлган ҳақиқатдир. Трамп Қувайтга ҳам ишора қилиб «Қувайт Ироқ босқинчилигидан озод қилингани эвазига пул тўламади ва у 16 миллиард доллардан ортиқ пулни тўламади» деб кўрсатиб ўтди.

Трамп демократ номзод Ҳиллари Клинтон билан бўлган мунозараада: «Бошқа мамлакатлар билан имзоланган барча савдо шартномаларини ҳамда Япония ва Жанубий Корея билан тузилган мудофаа келишувларини қайта кўриб чиқиш керак» деди. У Эрон, Хитой ва бошқа мамлакатлар ҳақида ҳам гапирди. Америкалиқ баъзи сиёsatчилар Трампни ахмоқ, сиёsatни билмайдиган нодон, ўзининг мурожаатларида дипломатик услубларни билмайдиган ва Америка миллий хавфсизлигига таҳдид солувчи нарсаларни тушунмайдиган кимса деб аташди. Улар Трамп мурожаатларини бундай сифатлар билан сифатлашда ҳақ бўлишлари ва бу сифатлар унинг шахсиятига мос келиши ҳам мумкин. Бироқ эътибордан қочирмаслик зарур бўлган нарса шуки, Трамп Америкадаги энг

кўхна партиялардан бири деб ҳисобланган партия томонидан кўрсатилган номзоддир. Айниқса республикачилар партиясидағи президентликка номзодларнинг ҳаммаси Трамп фойдасига ўз номзодликларини қайтариб олишганини ҳам ҳисобга олиш зарур. Бу эса Трампнинг республикачилар афзал кўрган номзод эканлигини ва у уларнинг йўналишини намоён қилишини кўрсатмоқда. Бу йўналиш «оламга лидерлик қилиш» билан бир қаторда «олам устидан ҳукмонлик қилиш сиёсати» деб ном берилган йўналишdir. Олам устидан ҳукмонлик қилиш масаласи нафакат сиёсий ва фикрий доираларда, балки қути доираларда ҳам тортишувларни келтириб чиқарди.

Америка бундай катта тортишув ҳолатларини уч марта босиб ўтган. Биринчи ва иккинчи ҳолатда Америка ташки сиёсатида жуда катта ўзгаришлар юз берган. Биринчи ҳолат Америка давлати курилган пайтда бўлди. Бу давлат эркинлик асосида пайдо бўлди. Унинг халқи эркинликдан бошқасига рози бўлмайдиган эрксевар халқ эди. Шунинг учун армия ташкил қилиш (мавжуд бўлмаган армияни яратиш) фикри баҳс қилинганида тортишув жуда қизғин бўлди. Чунки армия кўпчилик назарида куч ва ҳукмонлик рамзи эди. Бу эса эркинликка энг катта таҳдид эди. Лекин қизғин баҳс ва тортишувдан кейин армиянинг тузилиши сиёсий ишдан узоқда бўлади, деган яқдил фикрга келинди. Бу армия ўсиб бориб оламдаги энг кучли армияга айланди. Ҳозирда унинг оловида узок ва яқиндаги мамлакатлар ёнмоқда.

Иккинчи тортишув ҳолати эса биринчи жаҳон урушидан кейин пайдо бўлди. Ундаги фикрлар факат узлат (ўз қобиғига ўралиш)да бўлиш керакми ёки очилиб оламга чиқиши керакми деган фикрлардангина иборат бўлди. Бу мавзудаги тортишув уч ўн йилликкача, иккинчи жаҳон уруши ниҳоясигача давом этди. Бу даврга келиб Америка ўз узлатидан чиқди ва оламга очилиб унинг устидан сиёсий, иқтисодий ва ҳарбий жиҳатдан ҳукмон бўлиб олди.

Биз сўз юритадиган учинчи ҳолатга келсак, унинг биринчи «ғишити»ни катта Буш Ироққа қарши уруш қилиб уни Қувайтдан ҳайдаб чиқарганидан кейин қўйди. Ўша пайтда Буш Американинг ўз шериллари устидан бундай улкан устунлигини кўриб конгресс олдида ўзининг оламнинг янги системаси ҳақидаги машҳур нутқи билан чиқди. Баъзилар бу учинчи тортишув тарихини президент Рейганнинг «юлдузлар уруши» деб ном олган стратегик мудофаа ташаббусини эълон қилганлиги билан боғлашади. Йигирманчи аср тугаб учинчи милодий минг йиллик бошланиши билан кичик

Жорж Буш маъмурияти ўйин қоидаларини ўзгартиришга уриниб Клинтон юритган шерикчилик сиёсатини бир четга улоктириди ва йирик давлатларга ўз сиёсатини мажбурлаб тиқишира бошлади. Америка бир неча халқаро келишувлардан чиқиб кетди. Масалан Киото келишувидан, халқаро жиноятлар судидан, баллистик қуролларни тарқатишини камайтиришга оид SALT келишувидан ва бошқа келишувлардан чиқиб кетди. 11 сентябр ҳодисалари юз бергач Америка маъмурияти бу ҳодисани якка лидерликни ўрнатиш ва хукмронлик сиёсатини эълон қилишнинг нодир фурсати деб билди. Хукмронлик сиёсатини кичик Буш ўзининг «Ким биз билан бирга бўлмаса у бизга қаршидир» деган машхур ибораси билан бутунлай очиқ эълон қилди. Америка мана шу сиёsat бўйича Афғонистонни, сўнгра Ироқни босиб олди. Бу Америка томонидан Каспий дengизидаги асосий нефт манбаларини ва Ўрта Шарқ нефтини ўз чангалига олиш учун қилинган бир уриниш эди. Бу шунингдек «нефт минтақалари устидан ҳатто «ўзаро ҳамкорлик келишувлари» деган никоб остида стратегик хукмронликни ўрнатиш бутун олам устидан узил-кесил хукмрон бўлиш фонди (гарови) бўлади» деган сўзнинг тасдиғи ҳам эди.

Жорж Буш ортида мана шу ғояга маҳкам ёпишиб олган бир тўда неоконсерваторлар тураг эди. Уларга мисол қилиб ўша пайтдаги вице-президент Дик Чейнини, мудофаа вазири Рамсфельдни ва унинг ўринбосарини, мудофаа сиёсатлари кенгаши раиси Ричард Перлни, Дуглас Фейтни, Жон Белтонни, Кондолиза Райсни ва бошқа кимсаларни келтириш мумкин. Уларнинг ҳаммаси бир қанча кўзга кўринган муфаккирлар ва режа тузувчиларга таяниб улар билан шу фикрларда ҳамфир бўлишди. Бу тўғрида таниқли сиёsat билимдонлари Жеймс Фирон ва Дэвит Лэйтин 2004 йилда бундай деб ёзди: «Қўшма Штатлар ҳозир оламга хукмрон бўлишнинг бир шакли сари кетмоқда ёки империализмнинг илк давридан кейинги даврдаги империалистлик билан провокацион тарзда ҳаракат қилмоқда. Стандартлар Босния, Косово, Шарқий Тимор, Сьерра-Леоне ва Афғонистонда ривожланадиган маҳаллий бошқарув структурасидан иборат бир чигал аралашма борлигини кўрсатиб турибди. Анъанавий империализмда бу ҳатти-ҳаракатлар хорижий давлатларнинг маҳаллий сиёсий ҳокимият устидан ва асосий иқтисодий омиллар устидан хукмрон бўлиб олишининг юқори даражасини ўз ичига олган эди...». Фирон ва Лэйтин «шунга алоқадор эътиборсиз қолдирилган ҳозирги келишувларни

янгича мандат шаклига таяниш сари қайтариш лозим» деган хуросага келишди.

Шу мазмунда сиёсат олими Стефан Краснер 2004 йилда қўйидагиларни ёзди: «Ёмон ҳукуматлар бошқарувидаги давлатларни ўз хоҳишига ташлаб қўядиган бўлсак бу давлатлар ўзини ўзи асло ислоҳ қилолмайди. Чунки уларнинг идорий қудрати чекланган. Энг камида ички хавфсизликка таалуқли нарсаларда қудрати чекланган. Шунинг учун ҳукмрон кучлар янги бошқарув структураси ва бошқарувнинг пайдо бўлиши кайфияти ва сақланиб қолиши асосланадиган қандайдир вариантлардан кўз юма олмайди. Дунёдаги хатарларни камайтириш ва ана шундай бошқарув режимларида шахслар ҳаётини яхшилаш учун мандат каби хорижий кучлар томонидан қўллаб-қувватланган альтернатив институтлар мавжуд ҳукуматларни қўшиш зарур».

Собиқ Америка ташқи ишлар вазираси Кондолиза Райс 2005 йил 4 февралда Стефан Краснерни ташқи ишлар вазирлигидаги сиёсий режалаштириш бошлиғи этиб тайинлаган эди. Ундан бошқа кўпгина кимсалар ҳам бор бўлиб, уларнинг фикр-қарашларини айтиб ўтишга бу мақола торлик қиласди.

Бу ечимга қарама-қарши ўлароқ демократлар услубида бутунлай бошқача бўлган ечимга таянди. Чунки уларнинг фикрича оламга лидер бўлиш Америка манфаатлари учун ҳукмрон бўлиш тоғасидан кўра яхшироқ натижаларни беради. Лидерлик қилиш эса қарорларни қабул қилишда ва ҳалқаро масалаларни ҳал қилишда йирик давлатларни шерик қилишда акс этади. Шунинг учун ҳам Клинтон маъмурияти ҳокимиятга келиши биланоқ шерикчилик сиёсати асосига қурилган янги ҳалқаро система асосларини ўрнатди. Бу шерикчилик сиёсати Босния, Герцеговина ва Косоводаги Болқон муаммоларини Европа давлатлари билан биргаликда ҳал қилишда аниқ кўзга ташланди. Бу сиёсат Украина ва Белоруссиядаги ядрорий қуролларни Россия билан келишиб йўқ қилишда ҳам аниқ кўринди. Америка билан илгари шарқий лагернинг бир қисми бўлган давлатлар ўртасида бир-бирини тушуниш меморандумлари ҳам имзоланди. Баъзи меморандумларни имзолашда Британия ва Германия ҳам иштирок этди. Кейинроқ Обама ҳам Клинтоннинг шерикчилик сиёсати йўлини тутди. Ҳозир биз буни Сурияда ва «терроризмга қарши кураш» деган нарсада кўриб турибмиз.

Ҳукмрон бўлиш тоғасининг баъзи соҳиблари баъзи муфаккирлар ва сиёсат олимларига суюнган бўлса лидерликка чақиравчилар ҳам муфаккирлар ва олимларга суюнишди. Уларнинг бошида Америка

миллий хавфсизлиги бўйича собиқ маслаҳатчи профессор Збигнев Бжезинский турибди. У «вариант» (тандов) китобининг муаллифидир. У бу китобда лидерлик ғояси Америка манфаатларини ва миллий хавфсизлигини таъминлашда кўпроқ самара беришини исботлаш учун жуда кўп далил ва хужжатларни тўплаган. Биз унинг китобидан баъзи парчаларни иқтибос қилиб келтириб ўтамиз: «Шуниси аниқки, Европа Иттифоқи ўз ташқи сиёсати манфаатларини белгилашга киришар экан Американинг Ўрта Шарқдаги сиёсатига – бу сиёсат қандай бўлишидан қатъий назар – шунчаки бир салбий томошабин бўлиб қолавермайди. Европа Иттифоқи бу сиёсатдан норози бўлганларни қўллаб-қувватламасдан қараб ҳам туравермайди. Аксинча Ўрта Шарқнинг айнан ўзи Европа Иттифоқини бир ҳақиқий муштарак стратегияни ишлаб чиқишига ундабгина қолмай балки бу минтақадаги низоларни ҳал қилишни Американинг монополия қилиб олишига қарши туришга ҳам ундовчи омилдир. Масалан 2002 йил 22 июняда чиқкан Севилья декларациясида Европа Иттифоқи «Истроил»-Фаластин курашининг тинч ечимиға оид қараш мазмунидаги бир муҳим қадамни ташлади. Бу қараш Америка қарашидан тубдан фарқ қиласди. Қўшма Штатлар билан Европа Иттифоқи ўртасидаги Ироққа қарши уруш оқибатлари ва Эронда эҳтимол тутилган сиёсий ўзгариш борасидаги кескин келишмовчиликлар Европани янада қатъиятли бўлишга ундаши мумкин... Тўғри, Америка Европани эътиборсиз қолдириш учун қисқа муддатгача куч ва иродага эга бўлади. Америка ўзининг ҳарбий кучини ишга солиб ҳукмронлик қилиши ва Европани бунга қўнишишга вақтингчалик мажбур қилиши ҳам мумкин. Қўшма Штатлар ёлғиз ўзи ҳаракат қилиши имконини берадиган воситаларга ҳам эга. Буни Ироқ режимини ағдариб ташлашда исботлади. Лекин кучли стратегик бузилиш юз бериши каби узоқ кўламли натижаларни ҳисобга олинадиган бўлса масала янада чигал тус олади ва Американинг якка ҳукмронликка эришиш имкониятлари тезда тумандек тарқаб кетади... Узоқ Шарқда Хитой ўзини бир инқилобий кучдан Осиёга кириб боришга тўғаноқ бўлувчи лидерга айланган давлат сифатида танита бошлади. Хитой ҳозирда кўпгина жанубий Осиё давлатлари савдоси устидан ҳукмронлик килмоқда. Унинг Ўрта Осиёда иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан мавжуд бўлиб туриши тобора кучаймоқда. Хитой президенти 2003 йилда: «Осиё Хитойсиз гуллаб-яшнай олмайди» деди. Хитой, Япония ва Жанубий Корея алоҳида учлик саммитлари ўтказишга зўр берадиган бўлди ва Осиё иқтисодий гурӯхини тузишга ҳаракат қилди. Баъзи Осиё

лидерларининг Америка ҳукмронлигидан халос бўлишни исташаётгани ҳам сир эмас. Россиянинг ҳам Европа ва Хитойниги ўхшаш позициялари бор. Америка ҳукмронлигидан норози бошқа давлатлар ҳам бор».

Бжезинский: «Америкага қарши Европа ва Осиё ҳаракатининг майдонга чиқиши дунё тинчлиги учун зарур бўлган ҳаракат рамкасини тузишга – айниқса бу рамкани Американинг якка ҳукмронлиги озиқлантирадиган бўлса – тўсик бўлиши мумкин. Шунинг учун бу хатарни ҳис қилиш Қўшма Штатлар ҳаракатларини Американинг шарқий ва ғарбий минтақалар билан бўлган стратегик алоқаларини чуқурлашириш ва кенгайтириш сари унданоғи лозим» деган холосага келади. Америка доираларида бораётган тортишув мана шундай тус олмоқда. Бу тортишув ҳозирги сайловларда ўзи учун яна бир «нафас олиш» йўлини топди.

Лекин ҳайрон қолдирадиган нарса баъзи мусулмонларнинг икки номзоддан бирига тарафдор бўлганидир. Бу ҳақиқатдан ҳам ҳайрон қолдиради. Масалан Судан газеталаридан бирининг «Судан халқи Америка президентлигига номзод Клинтон томонида турибди» деган сарлавҳа билан чиқди. Баъзи араб спутники каналлари ҳам икки номзоддан бирига очиқ тарафдорликни кўрсатди. Сиёсий таҳлилчилар деб аталаётган кимсалардан бири ўтказган мулоқот ҳақида ўқиб қолдим. У Судан ҳукуматига насиҳат қилиб ўйинни яхши олиб боришни ва бу сайловларга нисбатан бир аниқ позицияни белгилаб олишини, шунда ўз фойдасига хайриҳоҳлик нұқталарини қозониши мумкинлигини тавсия қилади. Буларнинг барчаси исломий юртларда юз бермоқда. Ваҳоланки ҳар иккала сиёsatнинг (ҳукмронлик ёки лидерликнинг) биз Исломий Умматга ҳеч бир алоқаси йўқ. Чунки у йирик давлатлар сиёsatидир. Биз эса мана шу йирик давлатлар ўзаро курашиб ўлжа талашадиган майдонни акс эттирувчи бир саҳнамиз, холос. Шундай экан Аллоҳ Таоло етти қат осмон устидан Ўзининг:

﴿كُنْتُمْ حَيْرَةً أُمَّةٌ أُخْرِجْتُ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوُنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ﴾

﴿بِالْلَّهِ﴾

«(Эй Уммати Муҳаммад), одамлар учун чиқарилган миллатларнинг энг яхиси бўлдингиз. Зеро сиз яхши амалларга

буюрасиз, ёмон амаллардан қайтарасиз ва Аллоҳга имон келтирасиз»

[Оли Имрон 110]

деган қавлини устиларига нозил қилган кишиларга мана шу ахвол ярашадими?! Куръоннинг ҳаммаси албатта ҳақ ва роствдир. Шу билан бирга бундай сифат бугун бизга мос келмаяпти. Зеро чуқурроқ назар ташланса мана шу оят карима одамлар учун чиқарилган энг яхши Уммат ҳолини сифатлаб берган бир бутун Умматга айланмаганимизни кўрамиз. Чунки биз оят шарт қилиб кўйган маъруфга буориш ва мункардан қайтариш вожиб вазифасини бажармадик. Демак бу хору зорлик ўрнига ва бизни республикачи ёки демократ сўядиган пичоқни танлаш ўрнига қандай қилиб Ислом билан иш юритадиган бир бутун Уммат бўлишимиз мумкинлигини, маъруфга буориб мункардан қайтарадиган Уммат бўлишимиз мумкинлигини, балки Исломни бутун дунёга хидоят ва яхшилик рисоласи сифатида етказадиган бир Уммат бўлишимиз мумкинлигини Роббимиз Субҳанаҳу ва Таоло Китобида ва Пайғамбаримиз ﷺ манҳажида қидиришимиз лозим. □

АМЕРИКАНИНГ СУРИЯДАГИ АЛДОВ СТРАТЕГИЯСИ

Ҳасан ал-Ҳасан

Hasan.alhasan@gmail.com

Америка стратегияси

Кичик Буш идораси 11 сентябр ходисасидан кейин ўз нуфузини ўрнатиш ва халқаро саҳнани қайта ташкил қилиш учун ўзининг асосий стратегияси сифатида бевосита ҳарбий қудратга таянди. Бироқ у, Афғонистон ва Ироқقا бостириб кирганидан сўнг муваффакиятсизликка учради. Бу босқинчилик Қўшма Штатларнинг ўзига ва бутун дунёга фалокатларни олиб келди. Бироқ Обама идораси ўзгача стратегия асосида юрди. Бу стратегия Буш даври охирларида америкалик стратеглар томонидан белгиланган бўлиб сабр қилиб кутиб туриш, маҳорат ва алдовни ишга солиш билан аввалгисидан алоҳида ажралиб турар эди. Обама ўзининг ўтмишдоши сабабчи бўлган бўйронларни қисқартириш, АҚШ хукмронлигини ҳамда унинг дунёда ҳеч бир рақобатчисиз биринчи давлат сифатида давом этишини сақлаб қолиш учун майдонда бошқаларни ишга солди. Бу стратегияни АҚШнинг дунёда олиб бораётган умумий сиёsatларида, айниқса, Ўрта Шарқдаги қризисларга оид сиёsatида кузатиш мумкин. Зеро, сўнги пайтларда Ўрта Шарқни қамраб олган ўзгариш тўлқинлари у ердаги бир неча режимларни қулатиб юборди.

Эронни реабилитация қилиш (обрўсини тиклаш)

Баъзилар бу стратегияни тушунмаслиги оқибатида – АҚШ дунёда орқага чекинди ва хукмронлигини ўрнатиш учун чора кўришга ожиз бўлиб қолди, деган хаёлга бормоқда. Яна бошқалар эса, АҚШ Ўрта Шарқдан чиқиб кетишни ва Шарқий Осиёга йўналишни истамоқда, деган ўйга бормоқда. Қўшма Штатлар сиёsatини яхши тушунмаслик сабабли келиб чиқкан бу фикр уларни – Вашингтон изтиробда қолди, ўз сиёsatини иккиланиш ва адашиш билан олиб бормоқда, унинг айнан мана шу иккиланиши Эрон учун минтақага кириб олишга ва унинг ўрнини эгаллашга имконият туғдирди, дея тасаввур қилишга ундади. Бироқ барча далиллар шуни кўрсатмоқдаки, АҚШ ўзининг янги стратегиясида Эроннинг асосий ролни ўйнашини истади. Шунинг учун у Эроннинг обрўсини тиклашга жон жаҳди билан ҳаракат қилди. Кичик Буш даври охирларида Эрон ва Сурия режимларига асосий ролни белгилаб бериш учун машхур Бейкер-Гамильтон ҳужжати майдонга чиқди. Бундан мақсад Америка Ироқда аниқ ошкор етакчилик қилаётган сиёсий амалиётнинг муваффакиятли амалга ошиши эди. Шу боис Америка Эроннинг ядрорий дастури

кризисига чек қўйди ва Эронга қўйилган халқаро санкцияларни бекор килиб, уни қайта халқаро ҳамжамиятга қўшди, унга йирик миқдордаги молиявий тўловларни ўтказиб берди. Ироқ масаласида АҚШ-Эрон хамкорлиги шу даражада яққол кўзга ташланиб қолдики, эронлик генерал Қосим Сулаймоний етакчилигидаги қуролли гурухлар АҚШ рухсатисиз жангга кирмайдиган бўлди.

Карама-қарши баёнотлар сиёsatдаги адашувни англатмайди

Жорий воқеа-ходисаларни тушуниб олиш учун АҚШ стратегияси билан боғлиқ нотўғри тушунчаларни ўчириб ташлаш зарур. Чамаси, бу нотўғри тушунчалар баъзида янграётган америкалик сиёsatчиларнинг минтақа масалаларига оид карама-қарши, бир-бирига тескари баёнотлари сабабли келиб чиқкан. Бироқ бу баёнотлардан жамоатчиликни чалгитиш, одамларни алдаш ва АҚШ «обрў»сини сақлаб қолишидан ўзга нарса кўзланмаган. Яъни айни баёнотлар тўғри сиёсий тушунчага эришиш учун хизмат қилмайди. АҚШ сиёsatлари баъзиларнинг таҳминларига ва АҚШ мана бундай қилса керак, деган тасаввурларига зид келди ва ўз навбатида, бу уларни Америка иккиланяпти, адашяпти ва таъсирини йўқотяпти, дея хато тушунишга олиб келди. Аслида, дикқат билан кузатган киши кўрадики, бундай таҳминлар бошидан охиригача воқеъси бўлмаган хаёлларга ва мавҳум мантиққа асосланган.

Бундай кишиларнинг аксари бошиданоқ – Америка Асад режимининг душмани, дея хато фикрладилар. Зотан, ахборот воситалари – Асад режимини Америкага муҳолиф бўлган қутб бўйича юради, бинобарин, Америка қўзғолон бошлангандаёқ фурсатдан фойдаланиб, бу режимни йўқ қилиши ва ўрнига лойик режим олиб келиши керак эди, бироқ у сусткашлик қилди, дея ташвиқот қилишди! Уларга кўра, Америка олдида бирин-кетин қурай фурсат туғилса хам, яъни Асад режими Вашингтон томонидан тортилган қизил чизиқни босиб ўтиб унга таҳдид қилса хам, унга зарба бериш имкониятлардан фойдаланмай вақтни зое кетказаверди, бу режим ҳамма чизиқларни депсаб ўтганда эса, Америка бундан кўз юмди ва кимёвий қуроллар арсеналини топширишга мажбур қилиш билан кифояланди. Кейин АҚШ берган ваъдаларидан ўзини олиб қочиш учун бекорчи гапларни гапиришни бошлаганида эса, бу нарсани АҚШ аҳамиятсизлик, иккиланиш, ожизлик ва шунга ўхшаш эътиборсиз позицияда турибди, дея талқин қилишди!

Асад режимига қарши қўзғолон Америкага қарши қўзғолондир

Бундай нотўғри хулоса Сурия режими тарихини билмасликдан ҳамда ўнлаб йиллар мобайнида бу режимнинг оппортунистик сиёсат юргизганини тушунмасликдан келиб чиқади. Унинг бундай сиёсати 1975 йил АҚШ буйруғи билан Ливанга кирганидан бошланди. У шу сиёсатга мувофиқ 1991 йил Ирок режимини Кувайтдан чиқариб ташлаш учун тузилган Америка коалициясига кўшилди, «Исройл» билан келиб чиқкан ҳар қандай муаммони ҳал қилишда АҚШдан воситачи бўлишни тинмай талаб қилиб келди. Шунингдек, унинг бундай сиёсати АҚШ етакчилигидаги «терроризмга қарши кураш»га қўшилгунига қадар давом этиб келди. Булардан хабардор бўлиш билан эса «режим минтақада АҚШга рақиб қутбдир», дейилаётган адаштирувчи фикр барбод бўлади. Буни тушуниш билан Сурия режимига қарши қўзғолон қилиш, бугунги воқеда, Америкага муте бир режимга қарши қўзғолон қилиш экани ҳам англаб етилади. Демак, Обама идораси ўзининг сўзсиз бурчи деб билган иш, юкоридагилар даъво қилганидек, режимга зарба бериш эмас қўзғолонга барҳам беришdir.

Бу оддий ҳақиқатни тушуниб етилса, ўлчов тўғри чиқади ва АҚШ сиёсатлари билан унинг амалга ошироқчи бўлаётган режасидаги ўзаро уйғунлик тушунарли бўлади. Шунинг учун ҳам АҚШ Сурия шимолида буфер зона очишни нега тақиқлагани ва давлатларни режимга қарши қўзғолончиларга ривожланган курол-аслаҳалар етказиб беришни – ҳали ИШИД ва бошқа ташкилотлар байроқлари ҳилпирамасдан туриб – нега таъкиқлагани тушунарли бўлади. Зеро, бу ташкилотлар АҚШ қўзғолоннинг илк кунидан бошлаб ва кейинчалик ҳам давом эттирган ўзининг сиёсатларини оқлашда баҳона сифатида фойдаланган ташкилотлардир. Энди АҚШнинг бир-бирига қарама-қарши баёнотлар бериб, режимга таҳдид қилиш орқали худди ўзини иккиланаётган қилиб қўрсатаётганига, кейин айни баёнотларидан қайтганига келсак, бу халқаро ҳамжамият олдидаги тушиб кетган обрўсини қайта тиклашга бўлган омадсиз уринишдан ўзга нарса эмас. Унинг бундай маккорлиги ўзининг ифлос сиёсатларини яширишда маълум даражада яхши тактика бўлди. Зеро, бу ўз халқини қонини ичаётган бир ваҳший режимни ҳимоя қилишга қаратилган сиёсатdir.

Америка Ўрта Шарқдан чекиняпти, деган гап ҳом хаёл

Американинг Ўрта Шарқ минтақасига бўлган эътибори сусайди, бунинг ўрнига Шарқий Осиё минтақасига эътибор қаратмоқда, деган даъво, аҳамиятга молик даъво эмас. Чунки авваламбор,

Америка шундок ҳам Осиё Шарқида мавжуд бўлиб турибди ва у ердан бир кун ҳам дикқатини бургани йўқ. У Шарқий Осиёни очиш учун «араб қўзғолонлари»га қараб қолгани ҳам йўқ. Қолаверса, энг муҳими ҳам шу, АҚШ иккинчи жаҳон урушидан бери дунёда биринчи давлат бўлиб келмоқда, ҳамон унинг қудрати авжи чўққисида турибди. У минтақадаги хукмрон режимлар воқеида ёки йўналишида ёхуд сиёсатларида бирор ўзгариш юз бергудек бўлса, бу бевосита унинг тақдирий манфаатига зиён етказмай қолмаслигини жуда яхши билади. Бунинг сабаби, Ўрта Шарқ кўхна қитъалар бўйлаб бутун дунё марказидаги стратегик минтақадир. Ўрта Шарқ йирик миқдорда нефт ва газ каби асосий энергетик манбаларга бой бўлиб, Ислом оламининг юрагидир. У бутун дунёning кўз ўнгида туради ва бутун дунёга руҳий ва фикрий жиҳатдан етакчилик қилади... Чунки – хоҳ ҳақиқий мустақил давлат бўлсин, хоҳ Британия етакчилигидаги Европа давлатлари каби мустамлакачи давлат бўлсин, хоҳ халқаро эътибордаги давлатга айланишга интилаётган Россия давлати бўлсин – бирор давлат Ўрта Шарқни ўз нуфузи остига оладиган бўлса, бу дунёning биринчи давлати (АҚШ) ролига раҳна солиб, нуфузига барҳам беради, халқаро саҳна сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан унинг ҳисобига қайта янгилана бошлайди.

Рус айғининг АҚШ «цирк»ида ўйнайдиган роли

Россиянинг Суриядаги тобора кучайиб бораётган ролини биз тўхталган манба асосида ҳамда шу манбага алоқадор маълумотлар доирасида тушуниш лозим. Россия ўз истакларига эга бўлган буюк давлат бўлсада бирок Ўрта Шарқ минтақаси рус нуфузи доирасидан батамом ташқарида. Шунинг учун Россия у ерда ўзининг бирор махсус режаси асосида ҳаракат қилолмайди ва бор-йўқ қиладиган иши Америка билан келишилган битим доирасида унга хизмат кўрсатишдан иборат, холос. Шу боис биз уни 2013 йилда Америка Сурия режимини фуқароларга қарши кимёвий қурол қўллагани учун тазиик остига олиш мақсадида Ўрта Ер денгизига ўзининг авианосецларини жойлаштирганда Суриядан секин қочиб қолиш пайига тушганига гувоҳ бўлдик! Ҳатто ўшандада русларнинг ўзи бировнинг ёнини олиб, бошқа биров билан курашга киришишга тайёр эмасликлари тўғрисида баёнотлар беришган. Шунингдек, Россиянинг ИШИД ташкилоти реал нуфузга эга бўлган ҳамда йирик миқдорда нефту газ ва ресурсларга бой бўлган Ироқда ҳам ўзининг аралашув доирасини кенгайтиргани очиқ маълум. Бу эса Россия Ўрта Шарқда дикқат билан қадам ташлаётганини, эътиборини факат АҚШ рухсат

берадиган йўлларга қарататганини англатади. Бундан ташқари, Россия Сурияда рол ўйнаш билан узлат(изоляция)дан қутулиб олди. Ҳолбуки, Европа уни айни узлатга тиқмоқчи бўлаётган эди. Яъни Россия Крим Ярим оролини ямламай ютиб, сўнг Украина Шарқида Европани жиғига тегадиган ҳаракатлар қилиши ортидан Европа уни узлатга тиқиб қўймоқчи бўлаётган эди. Шунингдек, шуни эътиборсиз колдирмаслик керакки, Россиянинг Сурияга киритилиши Европага, миңтақа давлатларига ҳамда у учун аниқ ташвиш туғдирувчи исломий вазиятга боғлиқ қалтис кризисларда уни таъсирили ўйинчига айлантирди.

Шу маънода, биз англаб турибмизки, АҚШ Сурия саҳнасини бутунлай эгаллаб, уни иккала давлат яъни Россия ва Америка ўртасигагина чеклаш ва Европанинг ёки Туркия ва Форс Кўрфази каби регионал манфаатдор давлатларнинг бунга аралашишига тўсқинлик қилиш мақсадида ўзи билан Россия ўртасидаги саҳнани қиздирди ҳамда худди бу икки қутб давлати ўртасида учинчи жаҳон уруши келиб чиқадигандек, ораларида келишмовчиликлар келиб чиқаётган килиб кўрсатмоқда. Бу эса халқаро ҳамжамият олдида Американинг гўё ўзини жинояткор Асад режимини ағдаришга кучи етмаётган қилиб кўрсатаётганини ва Керри-Лавров келишувларига рози бўлганини оқлади. Зоро, айни келишув бандларида нима дейилгани ҳамон сир бўлиб қолмоқда. Ўз навбатида, бундай сиёsat АҚШ учун конхўр режимни сақлаб қолишига тайёр баҳона бўлади ва уни сақлаб қолиш учун «иккала катта давлатлар ўртасида уруш алганга олиши мумкин, бу уруш пилигини ўчирмаса бўлмайди», деган чўпчак сабаб қилинади. Бошқа жиҳатдан, бу нарса Сурия саҳнасига киришга уринаётган Европани ҳам жиловини тортиб қўяди, унинг Сурия масаласида ҳамкорлик қилишга бўлган уринишларини жуда қийинлаштириб қўяди. Шунинг учун ҳам биз АҚШни малай давлатлардан ташқари, ўзи билан ҳамкорлик қилаётган бир неча давлатларга Американинг миңтақа ва бутун дунёдаги манфаатлари йўлида ҳаракат қилишларига кенг йўл очиб берганини кўриб турибмиз. Табиийки, худди шундай ёки бошқачароқ кўринишда бўлса ҳам, АҚШ ўз цирки ўйинчилари қандай ҳаракат қилишини фаол равишида белгилаб бермоқда, у ёки бу томонлардан талаб қилинган қадамларни назорат қилиб, худди маэстро каби оркестр гурухи чаладиган ритмларни тартиблаштириб турибди. □

**МУСУЛМОН ХАЛҚЛАР ҚҰЗҒОЛОНЛАРИДАН ИСЛОМНИ
УЗОҚЛАШТИРИШ ЖИНОЯТИ
ДУШМАН ВА МАЛАЙЛАР ҚУЧОФИГА ЎЗИНИ ОТИШ ОҚИБАТИ**
Солиҳ Абдуррахим Жазоир

Жазоир халқи Франция армияси 1830 йил Шимолий Африка соҳиблариға тушганидан бошлаб Франция мустамлакачилигига қарши ҳарбий курашни тұхтатмай келаётган эди. Иккінчи Жаҳон урушида ғалаба қозонған Америка Британия ва Францияның халқаро майдонда заифлашиб қолганидан фойдаланиб ўтган асрнинг 40-чи йиллари охирида мусулмон Жазоир халқынан турли фаол құзғолончи күчларни үйіншіктастырып имкон топди. Америка 50-чи йиллар бошида бу күчларнинг позициялари турли бўлишига қарамай уларни ватан озодлиги фронти остига бирлаштириди. Америка бу ишни Миср Араб республикаси воситасида ҳамда 1952 йил ҳур офицерлар құзғолонида ғалаба қозонған ва Америка малайи бўлмиш Абдуинносир режимидағи разведка идорасининг Мұхаммад Фатхий Деб бошчилик қилған бўлим ёрдамида амалга оширди. Мустамлакачи Франция шу кундан бошлаб Шимолий Африка, хусусан энг қимматбаҳо мустамлакаси бўлмиш Жазоирдаги мустамлакасида ҳақиқий қийинчиликка учрай бошлади.

Ўша давр Жазоир халқи учун Франция мустамлакасини юртдан бутунлай қувиб юбориш ва ўзи интилаётган ҳамда Исломда гавдаланған Уммат субути доирасида ўзлигини қайтариш орқали келажагини белгилашда ҳал қилувчи давр бўлган эди. Чунки, Жазоир 1830 йил Усмоний Халифалик давлатидан ажратилган кундан бошлаб мустамлака остида яшаётган эди.

Лекин Жазоирда қўзғалган бу сиёсий күчлар мустамлакачи Ғарб фикрларидан таъсирланған эди. Улар мустамлакачи коғир давлатлар бўлган ғарблик душманлар режаларига қарши курашишга имкон берадиган мабдаий сиёсий онгга эга эмас эдилар. Қўзғолондан кейин пайдо бўлган давлатда Ислом қандай килиб ҳокимиятдан четлаштирилганини билиш учун биз ўша даврдаги ёки қўзғолондан олдин майдонда мавжуд энг муҳим таъсир қилувчи күчлар ҳамда сиёсий ташкилот ва уюшмаларни қисқача баён қилишимиз керак. Шунингдек, Абдуинносир давридаги Миср билан Жазоир озодлик қўзғолони ўртасидаги алоқага бошидан охиригача ким етакчилик қилгани ҳақида билишимиз керак.

Шунинг учун Миср разведкаси ходимларидан бўлмиш Муҳаммад Фатхий Дебнинг шахси, Жазоир қўзголонини алангалишида ўйнаган роли, унга моддий ва маънавий жиҳатдан ёрдам бергани, курол ва маблағ билан таъминлагани, сиёсий, хавфсизлик ва ахборот жиҳатидан қўллаб-қувватлагани ҳамда буларнинг барчасини Америка ёрдами ва тадбири билан амалга оширганини баён қилишимиз керак.

Фатхий Деб номи билан танилган Муҳаммад Фатхий Мабрук Иброҳим Деб 1952 йил 23 июлда Мисрда бўлиб ўтган қўзғолон билан араб олами ўртасидаги алоқаларнинг асосий муҳандиси бўлган эди. Шунингдек, у Американинг малайи бўлмиш Абдуносирнинг муҳим кишиларидан эди. Ўша қўзголоннинг уюштирувчиси бўлган Жамол Абдуносир хур офицерлар ташкилоти доирасида уни қўзғолонга сафарбар қилди. Бу қўзғолон натижасида 1952 йил 23 июлда Албоний Муҳаммадалининг охирги сулоласи бўлмиш қирол Форук ҳокимииятига якун ясалди. Фатхий Деб (1923-2003 Қохира) қўзғолондан олдин Миср парашютчилар қўшинида зобит бўлган. Ўша пайтда инглизлар малайи бўлмиш қирол Форукка қарши инқилобда ўнта офицердан ташкил топган гуруҳ ичида иштирок этди. Шундан сўнг уни инқилобдан кейин Закариё Муҳйиддин раислиги остида ташкил қилинган Миср разведка идорасини пайдо қилиш учун танланди. Бу иш олдинги қиролга тобе яширин хавфсизлик идорасига барҳам берилгандан кейин содир бўлди. Ўн офицер ичида Муҳаммад Фоик, Ҳофиз Исмоил, Абдулқодир Хотим кабилар ҳам бор эди... Лекин Фатхий Деб идора ичидаги араблар воқесини энг яхши биладиган ва кузатган шахс бўлганлиги учун танланди.

Фатхий Деб Миср билан араб олами ўртасидаги хавфсизлик ва разведка соҳасида тўлиқ йигирма йил масъул бўлиб ишлади. У яна араблардаги раъии омга мурожаат қилишда Абдуносир унумли фойдаланган машхур «Араблар овози» радиосини пайдо қилиш ташаббускори эди. Бу эшиттириш 1953 йил 4 июлдан бошлаб Аҳмад Саид, Муҳаммад Аруқ ва бошқалар орқали эфирга узатилди.. Бу радио эшиттиришларини шовқинли океандан қўзғалган кўрфазгача бўлган халқ қўзғолонлари замонида араб давлатлари аҳолиси тинглайдиган бўлди.

Фатхий Деб разведkadаги фаолиятини Қохирадаги қочқин араблар билан алоқа ўрнатиш ва улар ҳақида маълумот йиғишдан бошлади. У араб лигаси давлатлари, Яман, Жазоир ва бошқалар билан тифиз алоқада эди. У Жазоир ҳалқининг Франциядан озод бўлиш учун олиб борган кураши ва қўзғолонига Миср тарафидан

кўрсатилган чексиз ёрдамлар бошланишида Аҳмад ибн Бало ва унинг шерикларини Абдунносирга таништирган кишилардан эди. Қирол Идрис Санусий давридаги Ливия ҳукумати ҳам уни яхши билар эди. Бу ҳукумат Жазоирдаги озодлик урушини Ливия орқали қурол олиб кириш ва қўзғолончиларга ёрдам бериш орқали қўллаб-қувватлади. Бу ёрдамлар Жазоир 1962 йил мустакил бўлгунгача давом этди.

Нима бўлганда ҳам Фатҳий Деб биринчи рақамли разведка кишиси сифатида қолди. У ўзининг разведкадаги тажриба ва ишлари ҳақида бир неча китоб ёзди. Унинг «Абдунносир ва араб шарки озодлиги» номли китоби Абдунносирнинг шарқий араб юртларидаги миллий озодлик ҳаракатларини қўллаб-қувватлашда тутган роли ҳақида бўлса, 1986 йил Қоҳирада чиқсан «Абдунносир ва Ливия қўзғолони» номли китоби ва «Абдунносир ва Жазоир қўзғолони» китоби Жазоир қўзғолони Миср разведкаси билан Аҳмад ибн Бало ва унинг шериклари орқали тифиз алоқада бўлгани ҳақида баён қиласди. Қисқа қилиб айтсак Фатҳий Деб 1953 йил Миср разведкаси идорасини ташкил қилди ҳамда ўша пайтда катта таъсирга эга бўлган «Араб овози» радиосига асос солди ва озодлик ҳаракати асосчиларидан бўлди. Шунингдек у ўша пайтдаги Миср президенти Жамол Абдунносирнинг араб юртлари масалалари бўйича энг кўзга кўринган ёрдамчиси ва разведка идорасидаги араб масалалари бўйича масъул ходим бўлди. Абдунносир унга араб юртларини мустамлакадан озод қилиш учун режа ишлаб чиқиши топширди ва буларнинг барчаси Америка фойдасига амалга оширилди.

Фатҳий Деб бу муҳим вазифани бажаришга киришди ва 1952 йил мустамлакага карши курашда мазкур радио қўзғолоннинг ахборот қуроли сифатида ишлади. Абдунносир вафот этиб Анвар Садат президент бўлгач Фатҳий Деб президент хузуридаги лавозимиidan бўшатилди. Абдунносир ўлимидан олдинроқ яъни 1970 йил у Миср, Сурия, Ливия ва Судан ўртасидаги бирлашган сиёсий етакчилигида хавфсизлик раиси этиб тайинланган эди.

Ушбу лойихани Абдунносир бошлаган бўлиб, ўлими туфайли уни охирига етказа олмади. Бундан ташқари Фатҳий Деб билан президент Анвар Садат ўртасида келишмовчилик бўлгани учун уни марказдан узоқлаштирилди. Америка ўша пайтда Анвар Садатни янги босқични бошлаб бериш учун тайёрлади. Бу даврга келиб Миср республикаси Ўрта Шарқ, араб юртлари масаласида хусусан сионист вужуди билан алоқаларни яхшилаш ва уни Фаластин ерига мустаҳкамлаш масаласида Ғарб фойдасига муҳим

рол ўйнади. Шуни ҳам унутмаслигимиз керакки Фатҳий Деб ўзи ҳам Абдунносир билан Оятуллоҳ Хумайний ўртасидаги яширин алоқалар каналларини очишда муҳим рол ўйнаган эди. Ўшанда Хумайний инглизлар малайи бўлмиш Эрон шоҳига қарши қўзголонда 1979 йил ғалабага эришди ва Эрон республикаси ўша кундан бошлаб Америка нуфузи остига кирди.

Франция мустамлакасига қарши қўзголон аланга олишидан ҳамда 1954 йил 2 ноябр қўзголоннинг бошланиш куни деб эълон қилинишидан олдин Жазоир майдонида таъсирга эга бўлган кучлар ва сиёсий партиялар кўйидагилар эди:

— 1937 йил ташкил топган «Жазоир халқ партияси» (РРА), бу партия 1926 йил Жазоир, Марокаш ва Тунисдан Европага кўчиб келган ишчилар уюшмасидан Францияда ташкил топган «Шимолий Африка юлдзузи» ташкилотининг давомчиси ҳисобланади. Бу ташкилот ўша пайтда оламнинг барча нуқталарида хусусан ишчилар орасида тарқалган фикрлар, яъни 1917 йил Россияда коммунистлар қўзголони ғалаба қилгандан кейин Фарбнинг мустамлакачи империализми ва капитализмига қарши пайдо бўлган фикрларга қарши акс садо сифатида тузилган эди. Франция мустамлакасидан озод бўлгандан сўнг 1947 йилдан бошлаб ундан сиёсий қанот сифатида «Демократик эркинликлар ғалабаси харакати» (MTLD) ва ҳарбий қуролли қанот сифатида «Хос ташкилот» келиб чиқди. Улар Халқ партияси асосчиси Масолий Ҳожининг издошлариdir. Бу 1945 йил 8 майда мустамлакачи Франция амалга оширган қирғинда унинг ёввойилиги оқибатида рўй берди. Биринчи май бутун дунё меҳнаткашлар куни муносабати билан халқ партияси чақирган намойишлардаги қурбонлар сони Германия нацистларига қарши иттифоқчилар ғалабасидаги 45 минг шаҳиддан ҳам ошиб кетди. Халқ партияси расман тарқатилган бўлсада харакатнинг марказий комиссияси тарафдорлари (улар «марказчилар» дея номланган) билан харакат етакчилиги, хусусан харакат раҳбари ва асосчиси ўртасида келиб чиқсан келишмовчиликларга қарамасдан мана шу ном остида яширинча фаолиятини давом эттириди. 1954 йил харакат тарқатилганидан кейин масолийлар оқими «Жазоир миллий харакати» (MNA)га айланди. Бу ҳаракат 1954 йил 22 декабрда ташкил қилинди. Улар озодлик қўзголонини бошиданоқ инкор қилишди ва миллий озодлик фронти ва миллий озодлик армиясига қарши эканликларини билдиришди. Буни ўша икки партияга сиёсий ва ҳарбий тарафдан қарши эканини билдириш учун қилишди.

— Иккинчиси 1931 йил Абдулҳамид ибн Бодис ва унинг дўйстлари томонидан асос солинган «Жазоир мусулмон уламолари жамияти» (AUMA). Бу жамият Муҳаммад Абдуҳ, Рашид Ризо ва уларнинг шогирлари фикрини қабул қилган ҳамда Жазоирдаги сиёсий воқе борасида мусулмон биродарлар программасига таянган ислоҳий ҳаракатнинг давомчиси бўлди. Улар ўзларига шундай таъриф беришган эди: (Бу жамият Жазоир исломий жамияти бўлиб, уни йигирманчи асрнинг биринчи ярмида уйғониш ва ислоҳот фикрларидан таъсирланган бир гурӯҳ Жазоирлик уламолар таъсис этишди. Уйғониш ва ислоҳот хақидаги фикрларни олдинроқ Жамолдин Афғоний, Муҳаммад Абдуҳ, Жазоирлик Абдулқодир Мажовий ва бошқа ислоҳотчи олимлар айтишди. Бу жамиятнинг Жазоир халқини уйғотиш, жамиятини ислоҳ қилиш, юксак исломий қиймат ва ахлоқларни ёйиш ва ўзлигини сақлаш каби мақсадлари бор. Жамият булар орқали халқлар орасида исломий ва арабий ўзлигига мувофиқ юксак мақомини эгаллашга ҳаракат қиласди. Жамият «Ислом динимиз, араб тили бизнинг тилимиз ва Жазоир ватанимиз» кабиларни ўзига шиор қилиб олган). Бу ердаги муҳим нарса шундан иборатки, Жазоир мусулмон уламолари жамияти қўзголон бошланганда унга нисбатан ўзининг очиқ ва расмий позициясини билдирамади. Ваҳоланки у таъсис этилган кунидан бошлаб Жазоир халқи қадриятларини ўла ўлгунча ҳимоя қилиши ҳақида гапиради. Қўзголон бошланишда ўз позициясини билдиришда иккиланиб турди, сўнг икки йўналишга бўлинниб кетди. Унинг энг кўзга кўринган уламоларидан бири бўлган шайх Арабий Табсий қуролли қўзголон тарафдори бўлди. 1954 йил 14 ноябр Қохира шаҳрида жамият бир баёнот чиқарди, уни жамиятнинг ўша пайтдаги раиси шайх Башир Иброҳимий имзолади. Бу баёнотда қўзғолон ва қуролли курашга қўшилишга чақирилди. Лекин Жазоир мусулмон уламолари жамияти қўзголон ва миллий озодлик фронтини қўллаб-куватлаши ҳақида 1956 йил 12 февралга келиб расман эълон қилди.

— Учинчиси «Жазоир коммунистик» (PCA) партияси бўлиб, у Франция коммунистик партиясининг давомчиси эди. У Франция, Европадаги ишчилар ҳаракати, 1917 йил Россияда ғалаба қозонган большевистик коммунистлар қўзголонидан илҳомланган эди. Бу партия йўналишлари ҳамда сиёсий ва фикрий позициясини Совет Иттифоқи етакчиларидан олар эди. Улар қўзғолон бошидаёқ унга қарши эканликларини эълон қилишди ва унга салбий позиция билдиришди. Қўзғолондан икки кун ўтиб, яъни 1954 йил 2 ноября

бир баёнот чиқаришиди. Партиянинг сиёсий бўлими унда миллий озодлик фронтининг ташлаётган ечимиға шубҳа билдириб, қўзголонни қоралади ва унга қўшилмаслигини билдириди.

– Бу ерда яна бошқа иккинчи даражали сиёсий кучлар ҳам бўлиб, улар демократия, миллийлик ва Исломдан аралашган қоришмага тарғиб қилишар эди. Бошқача айтганда улар озодлик, илмонийлик фикрларини қабул қилишган ва социализм ва миллийликка чақиришар эди. Шунингдек «Манифест партияси» номи билан танилган «Жазоир манифести демократик иттифоқи» партияси ҳам бор эди. Бу партияга 1946 йил Фарҳат Аббос асос солди. У қўзголон охиридаги Жазоир муваққат хукумати раисига эргашди. 1954 йилдаги қуролли қўзголонни натижаси ёмон, хавф хатарга тўла ва бекорчи иш деб таърифлади. Фарҳат Аббос 1956 йил 25 апрелда Қоҳираға кетди ва ҳеч қанча вақт ўтмай матбуот анжумани ўтказди. Фарҳат Аббос унда Жазоир манифести демократик иттифоқи миллий озодлик фронтига қўшилганини расман эълон қилди.

Қоҳирада Жазоир халқининг ягона қонуний тимсоли сифатида 1954 йил асос солинган ва 1956 йилдан бошлаб қўзголон амалиёти учун ягона намунага айланган миллий озодлик фронтининг номидан кўриниб турибиди унинг ўша пайтдаги мақсади мустамлака исканжасидан озод бўлиш эди. Шунингдек қўзголончилар ва қўзғолоннинг мустамлакага қарши талаби миллий мустақиллик бўлган. Бошқача айтганда Жазоир ахолиси ўзлигининг энг муҳим элементи сифатида киргизилган «Жазоир миллати» номи остида мустақилликка эришиш эди. Чунки уларнинг қалбларига Жазоир менинг ватаним ва унинг халқи менинг халқим деган нарса ўрнашиб қолган эди. Шунингдек уларда барча нарсадан олдин мен Жазоирликман деган тушунча мавжуд эди.

Жазоир ахолисини мусулмонлигини билган Farb, хусусан Америка мустамлакаси жуда уддабурон даҳо ва разил эди. Унда мусулмонларнинг бошига тушаётган балоларнинг асосий сабаби бўлмиш илмонийлик мавжуд эди. Шунинг учун у миллийлик тушунчасини барчага овунчоқ, миллий озодлик фронтини қўзголонга етакчи, Франциядан мустақил бўлишни қўзголончилар талабига айлантириди. Шунингдек, 19 аср охирларида Шарқда, хусусан Мисрда пайдо бўлган ислоҳий ҳаракат етакчиларининг издошлари ва шогирдлари бўлмиш Жазоир мусулмон уламолари жамияти орқали қўзголонга Исломдан руҳий қанот ва кучли таянч ясашди. Қўзголончилар улардан Исломда мавжуд Аллоҳ йўлида

шахид бўлиш, руҳий ва маънавий қувват, шиҷоат, жасорат, фидокорлик, сабот ва кучлилик борасида илҳомланишди. Душман, кофир, капиталист ва мустамлакачи Францияга булар олдида йўл бўлсин эди. Мустамлака Жазоир халқи мусулмон бўлгани учун улардаги мавжуд сабот, куч ва салобат омилларидан фойдаланди. Бу ишни у мазкур жамиятдаги уламолар, уларнинг издошлари, ёрдамчилари, масжидлари, мадрасаларидан шу курашда қурол сифатида фойдаланиш орқали амалга оширди.

Миллий озодлик фронти динни сиёсатдан ажратишни расман ва ошкора қабул қилган илмоний фронт бўлиб, ундан социализмнинг хиди келар эди. Айни пайтда Исломни ўз чакириклари ва курашларида сиёсий бўлмаган руҳий ақида сифатида ишлатар эди. Лекин қўзғолондан олдин Исломни табаний қилгани сабабли мусулмон халқ орасида катта таъсирга эга бўлган уламолар жамияти шуни била туриб мазкур фронтга қўшилди. Ҳақиқат шуки илмонийлик тарафдори бўлган миллий озодлик фронти Исломни хўжайнларининг режаси асосида қуролли қўзғолонни алангалатишда қурол қилиб ишлатди. Шунингдек ундан халкни ҳаракатлантиришда иш берадиган ёқилғи сифатида ҳамда ўзининг ҳарбий қаноти бўлмиш миллий озодлик армиясини руҳий ва маънавий жиҳатдан қувватлайдиган куч сифатида фойдаланди. Бу нарса кофир ва мустамлакачи бўлган Францияга қарши озодлик урушида яққол кўзга ташланиб турди. Жазоир мусулмон уламолар жамияти олдин айтганимиздек қўзғолон бошланишида қуролли қўзғолон ва миллий озодлик фронтига қўшилиш ҳақида расман ва очиқ позиция билдирамасада, 1956 йил бошида фронтга қўшилгани ҳақида расман эълон қилди. Чунки уламолар жамияти ўзининг миллий-исломий фикри ва воқега нисбатан номабдаи қараши сабабли миллий озодлик фронти талабларига ҳамоҳанг эди. Масалан у Қохирани озодлик қўзғолони етакчиларига бошпана ҳамда турли хилдаги ёрдамлар, шу жумладан маблағлар билан таъминловчи манба сифатида таърифлади. Социализм ва арабийлик байроғини кўтарган Жамол Абдунносир ва унинг яширинча Америкага боғланган жамоаси босими остида ўз асослари ҳамда сиёсий ва фикрий йўналишларида Исломга зид илмоний миллий озодлик фронтининг таркибида бўлишга рози бўлди. Ваҳоланки Ислом динни сиёсатдан ажратмайди ва Ислом асосидаги давлат яъни Халифалик давлатигагина рози бўлади. Мана шундан мабдаи сиёсий онг аҳамияти намоён бўлади. Чунки мана шундай сиёсий онгга эга мусулмон ҳийлакор душман

фойдасига ишламайди, пистирмадаги малайлар қучогига ўзини отишни гапирмаса ҳам бўлади.

Уламолар тойилиш оқибатида тузоққа тушишди. Талаб қилинган мақсадга эришилиб, жамиятдан ирода қилинган нарса амалга ошди. Бошқача айтганда Франция Жазоирдан ҳарбий соҳада чикиб, юртдаги ҳокимиятга янги мустамлака қўғирчоқлари келди. Ана шу пайт бу жамият, унинг аъзолари ва таъсирга эга уламолари бирин-кетин сиёсий майдондан йўқолди. Айримлари тазиикқа учраса, айримлари қамоққа ташланди ва яна айримлари қувғин қилинди. Чунки улар ҳақиқий маънодаги мабда соҳиблари ва сиёсий кишилар бўлишмаган эди. Мана масалан мусулмон биродарлар 1952 йил Мисрда хур офицерлар қўзголони галабага эришганидан кейин шундай ахволга тушишган эди. Бугун ҳам турли юртлардаги уламолар шундай ахволни бошдан кечиришмоқда. Ҳатто улар юртдаги жорий режимнинг амалдаги малайларига айланишди. Бугун «мустақил» Жазоирда улар режимга ёпишиб олган бўлсаларда, руҳий бурчакка чеклаб қўйилган ва буни диний ишлар деб аташмоқда. Агар уларнинг сиёсий майдондан ташқарида қолган издошлари ёлғон сиёсий воқедан ва малайликдан узоқлашишмаса яқин ўртада олдингилардан сабоқ олмайди. Чунки улар мана шу воқе туфайли фикрий ва сиёсий жиҳатдан малайга айланиши. Уларнинг аксарияти юртдаги режимнинг вакилига айланиб, миллий давлат ва республика амалда бўлишидан манфаатдор бўлишса ҳамда Халифаликни қайта тиклаш масаласини инкор килишдан тийилишмаса душманга тобе режимларнинг қўлидаги ҳарбий, сиёсий ва фикрий жиҳатдан малайлари бўлиб қолаверишади. Чунки Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифаликни тўғри сиёсий онгга кўра талаб қилиш Исломни бошқарувдан четлатилмаслигининг ягона кафолатидир. Шунингдек мусулмонларни шахс, жамоат, гурух, партия ёки уюшма шаклида мустамлакачи кофир шайтонлар режаларини амалга ошириш ҳамда мақсадларига эришгандан кейин уларни улоқтириб юборишка ишлата олмаслигининг ягона кафолатидир.

Бу ерда эътиборга сазовор фарқ шуки юртда катта таъсирга эга бўлмаган Жазоир коммунистик партияси (РСА) Франция коммунистик партиясига алоқадор бўлгани учун Францияга қарши ҳарбий қўзголон қилиш фикрини аввал бошда рад этди. Бироқ кейинроқ унинг айрим аъзолари империализм ва мустамлакага қарши ҳарбий қўзголонга қўшилиш имкониятини ўтказиб юбориshmади. Улар улушга эга бўлишга имкон топиш учун ҳамда

Франция мустамлакачилиги чиқиб кетиб «Мустақиллик» келгач ҳокимиятдан ва сиёсий саҳнадан четлаштирилмай қолишлари учун күшилишди. Ҳақиқатдан ҳам улар четлаштирилмади. Чунки улар оппортунист (фурратни құлдан бой бермайдиган) кишилар зди. 1962 йил улар шахс сифатида бўлсада юртни мустамлакадан озод қилишда мустамлакачи Франциянинг ёрдами билан иштирок этишганини исботлашди. Бу партия халқаро коммунистик партиялар билан алоқада бўлгани учун мабдаийликка эга зди. Шунингдек, бу партия Франция билан ва социалистик лагер билан алоқада бўлган ҳамда Совет Иттифоқидан идеологик ва сиёсий кўмак олиб турган. Шунинг учун бу партия янги мустамлака, яъни Америка миллий озодлик фронтини ишлатаётганини тушунди. Жазоир коммунистик партияси миллий озодлик фронтига партия сифатида кўшилмасада, лекин унинг айрим аъзолари қўзғолонга кўшилди. Улар Француз мустамлакасига қарши сиёсий ва ҳарбий қўзғолонда иштирок этишди. Бу ишлар Москванинг кўрсатмалари ва «ҳар бир халқнинг мустақил бўлиш ҳамда ўз келажагини белгилаш ҳуқуқи бор» деган тушунчага ҳамоҳанг бўлган зди. Совет Иттифоқи ва АҚШ бундай фикрни ўша пайтда эски мустамлакаларни қувиб чиқариш учун ўз мақсадлари йўлида ишлатган.

Лекин Жазоир аҳолиси мусулмон бўлганликлари учун 1962 йил мустамлакачи Франция юртдан чиқиб, «мустақил» бўлганидан бир неча йил ўтиб Францияга қарши қилинган қўзғолонда шу халқ ичидан чиққан бир гурух сиёсатчилар Европа ва Америкага боғланиб халқ билан ўйнашганини тушунишди. Чунки қўзғолондан кейин мусулмон халқ интилган нарса рўёбга чиқмади. Франция армияси юртдан чиқиб, «Жазоир халқ демократик республикаси» тикланганидан тахминан 60 йил ўтиб, мусулмон Жазоир халқи учун бу озодликдан айтарли хеч нарса амалга ошмади. Улар ҳануз энди нима қилиш керак демоқдалар.

Дарҳақиқат, Ислом доим соғлом онг, катта энергия ва душманни даҳшатга солувчи қувват манбаи бўлиб келган. Мустамлакачи коғир душманларга қарши туришда, озодлик қўзғолони пайтидаги фидокорликларда, Европа мустамлакачилигига қарши қуролли курашда, яъни жиҳодда халқнинг жўшқин туйгуларига ҳам Ислом асос бўлди. 1954 йилдаги қўзғолонда янги мустамлакачи эскисини қувиб чиқариш учун халқнинг шу туйгуларидан фойдаланди. Мустамлакачи бу қўзғолонни миллий фикрлар билан суғорилган мустақиллик, озодлик ва ўз келажагини ўзи белгилаш ҳуқуқи шиорлари остида

уюштириди. Шунингдек бу фикрни ажнабийнинг хукмронлигига қарши чиққанларни бирлаштирувчи намуна сифатида тақдим этди.

Лекин мустамлакачи Франция кураш авжига чиққач, яъни 1956 йил «Сувайш инқирози» номли урушдан кейин халқаро майдонда зарбага учрагач, юртда ўз нуфузини сақлаб қолиш учун сиёсий ечим излади. Шундан сўнг яширин музокаралар ва келишувлар бўлиб ўтди ва тобе бўлиб қолиш шарти билан мустақиллик эълон қилинди. Бу эса Европа нуфузини Жазоирда сақлаб қолди ва биз бугун Жазоирда гувоҳи бўлиб турган жирканч ахволга олиб келди. Чунки Жазоирда Ислом бошқарувдан четлатилган ва бу ҳеч қандай яхшиликдан дарак бермайди. Лекин мўминлар Аллоҳдан қўрқиб ўтган ишлардан сабоқ олсалар ҳамда Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифаликсиз мусулмонларга озодлик бўлмаслигини тушунсалар Аллоҳ уларга раҳм қиласди. Чунки ҳам руҳий ва ҳам сиёсий ақида бўлган уларнинг дини мана шунга буюради.

Озодлик қўзғолони пайтида майдонда бўлган Британия айёр тулки каби иш тутди. У ҳеч қандай машаққат ва қийинчиликсиз меваларни териб олиш учун пистирмада пойлади. Чунки у Африка ва Осиёдаги барча мустамлакаларида шундай иш тутган. У Американи рози қилиш мақсадида ўзини мустамлакадан озод бўлиш учун ҳаракат қилаётган халқларга ёрдам бераётган қилиб кўрсатар эди. Айни пайтда эса турли номлар остида ўз нуфузини мустаҳкамлаш учун ҳаракат қиласди. У «сохта мустақиллик» онларида ишлар тизгинини ушлаб қолиш ва бошқарувни қўлга киритиш учун яширинча одамларни ва малайларни тайёрлар ва керакли ёрдамларни берар эди. Маккор ва айёрлиги туфайли бир оёги Америкада турса, иккинчиси Европада эди. Жазоирда ҳам шу асосда иш юритди.

Америка ўшанда қўзғолон ва қуролли кураш учун ягона андоза сифатида киритган илмоний миллий озодлик фронти остига қўзғолончи кучлар ва ажнабийга қарши ракибларни йиғди. Натижада Франция армиясини Жазоирдан чиқариб, унинг нуфузини сусайтириди. Мусулмонлар эса Жазоирда Ислом асосидаги сиёсий вужуд тиклаш фурсатини бой беришди. Инглизлар Жазоирдаги озодлик қўзғолонида машаққат ва заарарсиз фойда кўришга ҳаракат қилди. Британия 1965 йил Аҳмад ибн Балога қарши инқилобда Бумиддин ва унинг шериклари воситасида Жазоирдаги бошқарувни қўлга олди (Жазоирнинг амалдаги президенти Бутефилика ҳам ўшалар жумласидандир). Инглизлар бугун «Араб баҳори» номли ходисалар, сўнгги қўзғалишлар, мусулмонларнинг инқилоблари ва аччиқ воқега

қарши құзғолонларида Жазоирда ўзgartиришга ҳаракат килаётганлар Исломдан бошқа нарсаны талаб қилишлари учун сиёсий воқени жиловлашга ҳаракат қиляпти. Инглизлар бунда барча одамлар илмөнійлік, миллатчилик, демократия ва фуқаролик давлатини тиклашни талаб қилишларини хоҳлашяпти. Чунки бу режимни қандай бўлса шундайлигича қолишининг кафолатидир.

Мусулмон Жазоир халқининг фикри ва түйғуси ҳозир ҳам бузғунчи сиёсатчилар учун тажриба майдони ўрнидами? Шу бузғунчи сиёсатчилар орқали юртдаги мавжуд вазиятни ислоҳ қилиш орқали тобелик мустаҳкамланадими? Яна бир неча ўн йиллар давомида Жазоирда Европа мустамлакачиларининг қадами мустаҳкам бўлиб қолаверадими?

Бугун турли йўналишдаги партиялар, ҳаракатлар ва шахсларда гавдаланган «Жазоир мухолафат кучлари» учрашувлар, суҳбатлар ва йиғинлар ўтказишмоқда. Қатнашувчиларнинг барчаси (ёки кўпчилиги) мусулмонлар бўлсада бундай тадбирларда Исломнинг вужуди кўринмаслиги, номи айтилмаслиги эътиборни тортувчи ажабланарли ишдир. Бошқача айтганда улар Исломни бошқарув шакли ва инсонлар ишларини бошқаришда манба сифатида ушлашлари керак эди. Шунингдек Исломни одамлар бошидан кечираётган иқтисодий қийинчилик, танг аҳвол ва тубан вазиятлардан чиқарувчи ягона халоскор деб билишлари шарт эди. Бугун Жазоирда барча одамлар юртнинг келажаги ноаниқ ва ичкарида қанча хатар бўлса, ташқарида ҳам давлатни ва «ватан»ни пистирмада пойлаб турган шунча хатарлар мавжуд деб билади. «Мустақил Жазоир»даги халқ гурухларининг барчасига етган катта муваффақиятсизлик манзарасида «Мухолафат» Жазоир ахли эътиборини улар дуч келаётган хатарларга тортиш учун учрашув ва йиғинлар ўтказмоқда. Бу ишлар юртда соxта мустақилликдан кейин жорий этилган бошқарув низоми ниҳоясига етиб, Жазоир хатарли бурилиш бўсағасига келгандан кейин бўлмоқда. «Мухолафат» бу низом давлат ва ватанни қулатади ва парчалайди демокда. Яна шуни ҳам эслаб ўтиш керакки амалдаги режим бир неча йиллардан бери қўзғолон номи билан ҳукм сурди. Бугун юртдаги вазият, яъни 1999 йил Бутефилика салтанатга келгандан бери барча соҳаларда тубанлашди ҳамда фасод ва бошбошдоклик тарқалди. Шунингдек давлат молия ташкилоти ҳисоб китобига кўра юртда 2017 йил иқтисодий инқироз бўлиши кутиляпти. Ваҳоланки бу юрт ер ости ва усти бойликларига тўла юртлардандир.

Шунга кўра юртни ҳануз ушлаб турган Европа мустамлакаси бу исломий юртда узоқ қолиш учун режа тузмоқда. Унинг бу режадаги бугунги услуби ўзгача, яъни Исломдан узоқ фуқаролик давлатидир. Бу услуб (Британия-Франция) мустамлакасига бўлган тобелик давом этишини таъминлайди. Шунингдек Жазоир аҳолисини уларда сиёсий онг этишмаслиги туфайли ватанпарварлик ва минтақачилик кишани билан ушлаб туради. Бундан ташқари уларни исломий шариат соясидаги азизликка ва Ислом бағрикенглигига чиқишини тўсади. Бу яна европаликларни мустамлакачи Америка уларнинг шимолий Африкадаги нуфузига келтираётган ташки хатаридан химоя қилади.

Жазоирдаги ва бутун дунёдаги мусулмонлар шуни яхши билиши керакки Исломий Умматнинг душманлари билан бўлган курашини узил-кесил ҳал қилишда исломий сиёсий онгнинг аҳамияти ва роли катта. Шунингдек шунча асрлар ўтсада душманлари устидан ғалаба қилишда унинг аҳамияти улуғ. Мусулмонлар бугун Умматда одамлар сони, бойликлари, армияси, казармалари кўп бўлиши ва ери катта бўлишига қарамай халқаро сиёсий майдонда энг паст ўринда. Ўз омонатини адо этиш, рисолатини дунёга олиб чиқиш ва яшашдан бўлган мақсадини рўёбга чиқариш каби ишлардан уни нима тўсяпти?!

Жазоир ва бошқа жойлардаги мусулмонлар қачонгacha олдингиларнинг хато ва тойилишларини такрорлайди? Қачонгacha улар ўз қўзғолонларидан Исломни четлаштиришади? «Мустақиллик» хақида гапирмаса ҳам бўлади. Чунки Исломни четлатиш катта жиноят бўлган эди. Шунингдек у жазоирликлар бугун бошдан кечираётган барча мусибатларнинг сабаби бўлган эди. Бундан ташқари кофирлар режаси асосида шунча мусибат фидокорликлардан кейин Жазоир қўзғолони Исломдан ажратилди. Мусулмонлар қачон уйғонади? Қачон Усмоний Халифалик ва ундан олдин бўлган азизликларини қайтаришади?

Жавоб битта у ҳам бўлса: Бу ишлар мусулмонлар мабдаий сиёсий онг миллат ва халқлар ҳаётидаги муҳим ва кучли элемент эканини ҳамда исломий Уммат душманлари билан бўлган жангдаги ҳал қилувчи омил эканини билишсагина рўёбга чиқади. Шунингдек Жазоир ва бошқа жойдаги мусулмонларнинг талаби Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлсагина рўёбга чиқади. Чунки бу давлатда динни сиёсатдан ажратилмайди ҳамда у ҳақни рўёбга чиқаради, ботилни йўқ қилади, мустамлакачи кофирларни юртдан чиқариб юборади. Бу эса Аллоҳнинг нусрати билан яқин кунларда амалга ошади. □

СИЁСИЙ ОНГНИНГ УММАТ ҲАЁТИДАГИ ҚИЙМАТИ (1)

Шойиф Солих Шародий – Санъо

Сиёсий онг дунёга ўзига хос бурчакдан назар ташлашдир. Демак биз мусулмонларга нисбатан исломий ақида бурчагидан яни (Аллоҳ битта ва Мұхаммад Аллоҳнинг элчиси) бурчагидан назар ташлашдир. Бухорий ва Муслим ривоят қилган ҳадисда Ресулуллоҳ ﷺ шундай деганлар:

«أَمِرْتُ أَنْ أَفَاتِلَ النَّاسَ حَتَّىٰ يَشْهُدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ، وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْمِنُوا الرَّكَأَةَ。فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءُهُمْ وَأَمْوَالُهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ。وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى»

«Инсонлар Аллоҳдан ўзга илоҳ йўқ, Мұхаммад Унинг Ресулидир, деб гувоҳлик бериб, намозни адо этмагунларича ва зекотни бермагунларича, улар билан жанг қилишга буюрилдим. Агар одамлар юқоридагиларга амал қылсалар, мендан қонлари ва молларини омон сақлаган бўладилар. Факат Ислом ҳаққи бундан мустасно. Бошқа амалларининг ҳисоб-китоби эса Аллоҳ Таолога ҳаволадир». Мана шу сиёсий онгдир.

Сиёсий онг сиёсий вазиятларни, ёки халқаро вазиятни, ёки сиёсий ҳодисаларни англаш ёки халқаро сиёсат ва сиёсий ишларни кузатиш дегани эмас. Тўғри булар унинг тўла бўлиши учун зарур ишлардир. Дунёга бир нуқтадан назар ташлаш сиёсий онгдир. Дунёга хос нуқтадан назар ташламаслик сатхий бўлиб, сиёсий онг бўлмайди. Эътиборни фақат маҳаллий ёки минтақавий ўринга қаратиш аҳамиятсиз бўлиб, у сиёсий онг эмас. Сиёсий онг икки элемент билан вужудга келади:

- 1 – Назар ташлаш бутун оламга қаратилиши керак.
- 2 – Назар хос нуқтадан бўлиши, мусулмонга нисбатан исломий нуқтадан бўлиши керак.

Сиёсий онг ўз йўналиши ва тушунчаларига қарши бўлган барча йўналиш ва тушунчаларга қарши курашади. Шунингдек бир вақтнинг ўзида икки йўналишда юриши керак ва курашда шу икки йўналиш бир-биридан сочнинг толасичалик ҳам ажрамаслиги лозим. Яъни у парчалайди ва тиклайди, бузади ва қуради, зулматни кетказади ва нурни ёяди. Унинг тушунчаларига хужум қилаётган таъналарга қарши ҳамда тубанлик давридан бери келаётган тушунчаларга қарши, душманлар тарқатаётган фикрлар ва нарсалардаги адаштирувчи таъсирларга қарши, юксак ғоялар ва олий мақсадларни жузъий ғоялар ва тубан мақсадларга чекланиб

қолишига қарши курашга киришади... У ички ва ташқи фронтда курашади, икки йўналишда яъни бузиш ва куриш йўналишида курашади. Шунингдек икки майдон яъни сиёсат ва фикр майдонида фаолият қилади.

Хуллас у ҳаётнинг энг олий ва юксак майдонида курашади. Росулуллоҳ ﷺ оламга назар ташлаган хос нуктаси даъватни ёйиш бўлган эди. Қурайш Араб Ярим оролидаги катта давлат ва даъват қаршисида турган куфрнинг етакчиси эди. Шунинг учун Росулуллоҳ ﷺ сиёсий ва ҳарбий ишларини унга чеклади. У киши уларни кузатиш учун айғоқчилар юборар, тижорат карвонини тўсар ва уруш майдонида тўқнашар эди. Бошқа давлатлар билан бетараф сиёсат олиб борди. У кишининг сиёсий ва ҳарбий ишлари оламга хос нуктадан қарашга асосланган эди. Росулуллоҳ ﷺ Хайбарликлар Мадинага хужум қилиш ва исломий давлатни йўқ қилиш учун Қурайш билан сулҳ тузишга ҳаракат қилаётганини эшитгач Хайбарни янчиб ташлаш учун Қурайш билан сулҳ тузиш ҳақида фикрлади. Сўнг Қурайш билан сулҳ тузиб, Хайбарнинг сиёсий салтанатини йўқ қилди. Қурайш сулҳни бузгач, Маккани фатҳ қилди.

Сиёсий онг жуда оддий иш бўлиб, уни саводсиз одамлар ҳам ўзлаштира оладиган даражада енгилдир. Бунда Исломни ва оламдаги сиёсий ишларни тўла билиш талаб қилинмайди. Балки бунда оламга битта нуктадан назар ташлаш талаб қилинади. У нафақат сиёсатчи ва муфаккирларга хос, балки умумийдир. Шахс ва Умматда сиёсий онгни пайдо қилиш йўли уларга сиёсий сақоғат бериш. Бу эса уларга исломий хукмларни воқега солиш учун ўргатиш ва сиёсий ҳодисаларни кузатишни ўргатиш билан бўлади. Бунда хабарларни билиб қўйиш учунгина эмас, балки уларга хос нуктадан қараш учун ўргатилиши керак. Шунда улар кўриб турган нарсасига хукм чиқара оладилар. Сиёсий жиҳатдан сақоғат бериш кўплаб ижодкор сиёсатчиларни чиқаради.

Уммат ҳаётида сиёсий онгнинг аҳамияти ва қиймати:

Мабдаий фикр юритиш моддий юксалишга олиб боради. Айни пайтда ёрқин фикр юритиш рухий, ахлоқий, инсоний ва моддий қийматларни рўёбга чиқарадиган тўғри уйғонишга олиб боради. Шундай экан Ислом соғ уйғонишга олиб борадиган ягона мабдадир. Чунки у соғ ақидадан келиб чиқадиган, фитратга мос ва ақлга асосланган ёрқин фикрdir. Ислом хаёт ишларининг барчаси учун мукаммал низомдир, яна у инсониятни инсонлар чиқарган низомлар ва бузуқ мабдалар зулмидан кутқарувчи халоскордир. Аммо бу нарсалар воқеда рўёбга чиқиши ва барча ҳаёт ишларида

татбиқ қилиниши учун уни татбиқ қиладиган ва нурли рисолат ва ҳидоят сифатида даъват ва жиҳод билан ғолиб чиқадиган исломий давлат бўлиши шарт. Бу эса Уммат фарзандларининг барчасида ёки лоақал исломий ақида асосига қурилган, барча ишларини шаръий ҳукмларга боғлаган, эртаю-кеч барча ҳаёт ишларида Ислом билан ҳукм юритадиган, Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифаликни тиклашга олиб борадиган йўлни ёритиб берадиган сиёсий онгни Умматга етказиш учун ҳаракат қиладиган мабдаи, сиёсий ҳизбда сиёсий онг бўлиши билан ҳосил бўлади.

Исломий Уммат ичидаги мабдаи сиёсий ҳизб бўлсагина уларда сиёсий онг вужудга келади ва бу Умматни инқилобий ўзгартириш ясаш учун амалга унди. Чунки бу мабдаи сиёсий ҳизб исломий ақидага асосланади, барча ишларида исломий ақидадан келиб чиқсан шаръий ҳукмларга боғланади ва унда мумтоз сиёсий кишилар бўлади. У яна (рошид Халифалик)дек Уммат лойиҳасини жиддий тарзда олиб чиқади ва рошид Халифалик орқали Исломни татбиқ қилишга ҳаракат қилади. У оламий, сиёсий, мабдаи ҳизб бўлиб унинг тариқати сиёсий бўлади, шунингдек ақлий йўл билан эмас, шаръий йўл билан Халифаликни тиклашга ҳаракат қилади ва итоат қилиниши вожиб бўлган амири бўлади.

Бундан ташқари у исломий Уммат тушиб қолган тубанликдан уни уйғотишига ва куфр фикрлари, низомлари ва ахкомларидан озод қилишга ҳаракат қилади. Яна Умматни парчаланишига олиб борган фикр ва тушунчаларни тубдан ва тўла ўзгартириш орқали коғир давлатлар ҳукмронлигидан озод қилишга ҳаракат қилади. Шунингдек Умматнинг яшаш тарзини Ислом ҳукмларига мувофиқ шакллантириш учун унда исломий фикрлар ва соғ тушунчаларни пайдо қилади. Уммат сиёсий онг билангина соғ уйғонишга эришади. Чунки сиёсий онг Уммат ўз мабдасини татбиқ қилиш ва у орқали қайтадан уйғониши учун унга йўлни ёритиб беради.

Уммат ҳаётидаги сиёсий онгнинг қиймати, етук аҳамияти ва катта мартабасини баён қилиш учун сиёсий онгнинг Умматга бўлган ижобий таъсирларини келтириб ўтамиш. Шунингдек мусулмонлар ҳаётида сиёсий онг етишмаслиги ва сиёсий нодонлик ёйилиши Умматга ёмон таъсир қилгани ҳақида айтамиш:

Сиёсий онгнинг Уммат ҳаётидаги таъсирлари:

Биринчи: Умматда сиёсий онг бўлса у Исломдан бошқаси билан ҳукм юритишига рози бўлмайди.

Мусулмонлар зеҳнига сиёсий онг ўрнашса Исломдан бошқа ишларини бошқарадиган соғ низом мавжуд эмаслигини билишади.

Шунингдек улар Исломни татбиқ қилиш, у билан ҳукм юритиш ва уни оламга етказиш тариқати Пайғамбарлик минхожи асосидаги иккинчи рошид Халифалик эканини биладилар. Шунда улар Исломни ҳаётдан ажратиш, ундан бошқа шариатларга мурожаат қилиш ва бошқа манҳажжаларга юришга рози бўлишмайди. Яна улар демократия, фуқаролик давлати, капитализм, унинг жирканч қонунлари ҳамда социализм ва унинг бузуқ қонунларини қабул килмайдилар. Чунки улар бу қонунлар куфр қонунлари эканини ва Ислом улар билан ҳукм юритишни ҳаром қилганини биладилар. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿يُرِيدُونَ أَن يَتَحَكَّمُوا إِلَى الظُّنُوْتِ وَقَدْ أَمْرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَنُ أَن يُضْلِلَهُمْ ضَلَالًا بَعِيْدًا﴾

«Улар шайтонга ҳукм сўраб боришни истайдилар. Ҳолбуки, уларга унга ишонмаслик буюрилган эди. (Чунки) шайтон уларни бутунлай йўлдан оздиришини истайди» [Нисо 60]

Чунки Ислом нафақат тоғутдан ҳукм сўрашни ҳаром қилган, балки буни куфр деб хисоблайди.

Масалан Шом аҳли қалбига сиёсий онг ўрнашгач улар фуқаролик, илмонийлик, демократик ва бошқа барча қонунларни инкор қилишди ва овозлари борича «Уммат қайтадан Халифаликни хоҳлайди» деб қичқиришди. Шунда Америка, Россия ва Европа давлатлари етакчилигидаги кофир давлатлар ва уларнинг малайлари уларга қарши тил бириктириди. Америка жиноятчи малайи Башар, Эрон ва унинг Ҳизбини бегуноҳ Шом аҳлини қатл қилишга ундаdi.

Бу ишда омади чопмагач, Россия Шом аҳлини ўлдириши ва Шомдаги истибоддини кучайтириши учун ва ифлос сиёсатини амалга ошириши учун Россия билан келишди. Лекин уларнинг макр ва хийлалари қанча кўп бўлмасин барча тил бириктирувлари барбод бўлажак. Ислом диёрининг ичкариси бўлмиш Шомдаги Уммат қўзғолони ғалаба қилажак ҳамда Халифалик Шомдами ёки бошқадами албатта Аллоҳнинг изни билан тикланажак. Чунки Халифалик бугун Уммат талабига айланди.

Иккинчидан: Сиёсий онг давлат вужудини сақлайди ва Умматни сиёсий вужудларга бўлинниб кетиши олдини олади.

Кофиirlар Исломий Уммат сиёсий онгни йўқотгач уни сиёсий вужудларга бўлиб юборди. Чунки сиёсий онг доимо давлат вужудини сақловчи ҳамда унинг яхлитлигини сиёсий вужудларга парчаланиб кетишини олдини олувчи омил бўлиб келган. Тарихда

бунга мисоллар жуда кўп бўлиб, қўйида улардан иккитасини келтириш билан кифояланамиз:

1 – Сиёсий онг эгаси бўлишни бизга ўргатган муаллимимиз Росууллоҳ ﷺ Қурайш ва Хайбар аҳли Мадинадаги Исломий давлатни янчиб ташлаш учун ҳужум қилишга келишаётганини билгач, Қурайш билан сулҳ тузиш орқали бу ифлос ҳаракатни муваффақиятсизликка учратишга ҳаракат қилди. Бу тилбириктирувни муваффақиятсизликка учратгач, Хайбар яхудийларини қамал қилди ва қалъаларини вайрон қилиб, сиёсий вужудига чек қўйди. Сўнг Қурайш сулҳни бузгач, Макка фатҳ қилинди. Росууллоҳ ﷺ ўзининг сиёсий онги ва етук сиёсий режаси орқали Қурайш билан Хайбар ўртасидаги келишувни муваффақиятсизликка учратди. Шунингдек уларни бирин-кетин сиёсий вужудларини йўқ қилди ва Исломий давлатни уларнинг хатаридан сақлади.

2 – Аҳзоб жангидаги кофиirlар Мадинани қуршаб, уни сув ва озиқ-овқатдан узиб қўйгач, Росууллоҳ ﷺ икки душман яъни Мадина ташқарисидан Қурайш ва Фатафон ҳамда ичкарида Бану Қурайза қуршовида қолганини сезди. Мунофиқлар эса уруш қизиган пайт Бану Қурайза ҳужум қилса аёлларимиз, болаларимиз ва уйларимиз хавф остида қолади деб бирин-кетин Росууллоҳ ﷺ атрофидан қочиб кетишиди... Росууллоҳ ﷺ бир неча юз содик мўминлар билан қолди.

Қамал кечаларининг бирида Нуайм ибн Масъуд ўз қавми лагеридан яширинча чиқиб, Росууллоҳ ﷺ олдига келди. Росууллоҳ ﷺ уни кўргач, унга Нуайм ибн Масъудмисан? деди. Шунда у: ха Аллоҳнинг Росули менман деди. Росууллоҳ ﷺ: Шундай пайтда сени келишингга нима мажбуrlади? деди. У эса: Аллоҳ битта ва сен Аллоҳнинг кули ва элчиси эканингга ҳамда сен олиб келган нарса ҳақ эканига гувоҳлик бергани келдим деди. Исломни қабул қилгач, эй Аллоҳнинг элчиси менинг қавмим Исломни қабул қилганимни билишмайди, шунинг учун менга хоҳлаганингизни буюринг. Шунда Росууллоҳ ﷺ:

«إِنَّمَا أَنْتَ فِينَا رَجُلٌ وَاحِدٌ، فَادْهَبْ وَخُذْلُ إِنْ إِسْتَطَعْتَ، فَإِنَّ الْحَرْبَ خَدْعَةً»

«Сен бизнинг орамиздаги ягона кишисан, агар қўлингдан келса, уларни бўлиб юбор. Зоро уруш хийладир» деди.

Бу бўлаётган воқеа ҳодисаларга ақида нуктасидан қараётган сиёсий онгга эга кишининг маҳорати эди. Чунки у киши Мадинани қуршаб турган ва исломий давлатни янчиб ташлашни хоҳлаётган иттифоқчиларни парчалаб ташлайдиган сиёсий режа тузди.

Шундан кейин Нуайм ибн Масъуд Бану Қурайза олдига келди. У жохилиятда уларнинг ҳамтовоғи эди. Нуайм: Эй Бану Қурайза, сизларни ҳуш кўришимни ва сизга тўғри насиҳат беришимни биласиз деди. Улар: Ҳа, сен муттаҳам эмассан дедилар. Нуайм: Қурайш ва Ғатафон сизларга ўхшамайди. Улар: бу гапинг билан нима демоқчисан? дейиши. У: Бу юрт сизнинг юрtingиз. Бу ерда сизнинг болаларингиз, молларингиз ва аёлларингиз бор. Уларни олиб бу ердан қўчиб кета олмайсиз. Қурайш ва Ғатафон эса Мұхаммад ва унинг асҳобларига қарши уруш қилгани келишган. Улар сизларни Мұхаммад билан бўлган аҳдингизни бузиб, уларга ёрдам беришга чакиришяпти. Уларнинг юрти, моллари ва аёллари бошқа ерда. Агар урушда ғалаба қилишса бундан фойдаланишади. Агар муваффақиятсизликка юз тутишса, ўз юртларига кетишади ва сизларни Мұхаммад билан ёлғиз қолдиришади. Мұхаммад эса сизлардан қаттиқ ўч олади. Сизлар унга кучингиз етмайди. Шунда улар: Тўғри айтасан, сен нима деб маслаҳат берасан? дейиши. Нуайм: Сиз Қурайш ва Ғатафоннинг аслзода кишиларидан бир гурухини гаров тариқасида ушлаб турмагунингизча улар билан бирга жанг қилманг. Мұхаммадни ўлдиргунингизга кадар гаровдагилар қурайшликларнинг сиз билан бирга жанг килишларига кафолат бўлади деди. Шунда улар: Сен тўғри айтаяпсан дейиши. Кейин у Қурайш олдига келиб, Абу Суфён ибн Ҳарб ва у билан бирга бўлган қурайшликларга: Мен сизларни яхши кўришимни ва Мұхаммадга қарши эканимни биласиз. Менга бир хабар етиб келди. Уни сизларга етказишни бурчим деб биламан. Биласизми яхудийлар Мұхаммад билан ўрталаридағи битимни бузганларидан афсусдалар. Улар Мұхаммаднинг олдига одам юбориб: Биз қилган ишимиздан надомат чекяпмиз. Сен учун Қурайш ва Ғатафоннинг аслзода кишиларини тутиб берсак, сен уларни қатл этсанг, кейин биз сен билан биргаликда уларнинг қолганлари билан жанг қилиб бутунлай йўқ қилиб юборсак рози бўласанми дейиши. Мұхаммад уларга одам юбориб розилигини билдирибди. Агар яхудийлар сизларга одам юбориб бирор кишини гаровга беришини сўрашса уларга ҳеч кимни берманг деди. Шунда Абу Суфён: тўғри айтдинг деди. Сўнг Нуайм Абу Суфённинг олдидан чиқиб Ғатафон қабиласига борди ва уларга Абу Суфёнга айтган гапларини айтди. Абу Суфён Бану Қурайзани синамоқ учун уларга ўғлини юборди. У ғатафонликларга отам сизларга салом йўллаб шундай деди: Мұхаммад ва унинг асҳобларини қамал қилиш чўзилиб кетди ҳатто биз қийин ахволга тушиб қолдик. Биз Мұхаммадни ўлдириш учун йўлга чиққанмиз. Эртага йўлга

чиқинглар ўртамиздаги ишни тугатайлик. Ғатафонниклар эса: Бугун шанба бу кунда биз ҳеч нарса қилмаймиз. Бундан ташқари бизга гаровда ушлаб туришимиз учун аслзодаларингиздан бир нечасини бермагунингизгача сизлар билан Мухаммадга қарши жанг қилмаймиз. Жанг кучайиб сиз урушда зарап кўриб қолсангиз ўз юртингизга кетиб қолиб бизни бу жойда Мухаммад билан ёлгиз қолдиришингиздан қўрқяпмиз. Мухаммадга бизни кучимиз етмайди дейиши. Абу Суфённинг ўғли қавми орасига қайтиб уларга Бану Қурайзадан эшитганларини айтиб берди. Шунда улар бир овоздан маймун ва тўнғиз авлодлари қуриб кетсин. Агар улар биздан арзимас бир қўйни сўрашса ҳам бермаймиз дейиши. Шундай қилиб Нуайм ибн Масъуд иттифоқчиларнинг сафини бўлишда муваффақият қозонди. Аллоҳ Таоло Қурайш ва унинг иттифоқчиларига шамол юборди. Шамол уларнинг қозонларини тўнтариб, чодирларини учириб, оловларини ўчирди ҳамда юз кўзларини тупроққа тўлдирди. Натижада орқага қайтиб кетишдан бошқа чора топиша олмади. Сўнг Росулуллоҳ Бану Қурайзани аҳдни бузганлигига жазо сифатида 25 кун қамал қилгандан кейин Мадинадан кўчириб юборди. Натижада Мадинадаги ҳолат барқарорлашди ва араблар мусулмонлардан қўрқадиган бўлиб қолди.

Учинчи: Сиёсий онг давлат заифлашган пайтда унинг ҳайбатини кўрсатади:

Исломий давлат душманларни қўрқитадиган кучли ва ҳайбатли бўлганидан сўнг заиф ҳолатларни ҳам бошдан кечиради. Бу заифлик туфайли душманлар уни яна ҳам заифлаштириш, хўрлаш, бойликларини тортиб олиш ва уни йўқ қилиш пайига тушади. Мана шундай пайтда давлат етакчиларидағи сиёсий онг катта рол ўйнайди. Қуйида бунга мисоллар келтирамиз:

1 – Мусулмонлар Бадрда ғалабага эришгач, Ислом давлатининг шаъни ва султонининг куввати ортди. Душманлар унинг ҳужум қилишидан қўрқадиган бўлиб қолди. Шунинг учун уларнинг қалбларига қўрқинч ўрмалаб Ислом ва мусулмонларга нисбатан адоват билан тўлди. Айниқса яхудийларнинг нафрати кучли эди. Уларнинг барчаси чанқоқларини босиш ва давлатни янчидан ташлаш учун унинг заиф нуқтасини излашар ҳамда фурратни пойлашарди. Ухуд жангига камончилар Росулуллоҳ нинг буйруғига хилоф равишда тоғдан тушганларидан кейин ғалаба қилаётган мусулмонлар мағлубиятга учради. Натижада мусулмонлар ва уларнинг давлатининг кофиirlар олдидаги ҳайбати тушиб кетаёзди. Мушрикларни Хамроуласаддан қувиб чиқилгандан

кейин ҳам мусулмонларда мағлубият таъсири кўриниб турди. Лекин Росууллоҳ ﷺ сиёсий тажрибаси орқали душманларнинг қалбида Исломий давлатнинг ҳайбатини қайта тиклашга ҳаракат қилди. Шунингдек ким билан гаплашса бу мағлубият таъсирини йўқотишга ҳаракат қилди. Уҳуд жангидан бир ой ўтиб Росууллоҳ ﷺ га Бану Асад Мадинанинг атрофида ўтлайдиган мусулмонлар чорвасини эгаллаб олиш учун ҳужум қилишни хоҳлашаётгани хабари етиб келди. Шунда Росууллоҳ ﷺ улар ҳужум қилишидан олдин уларга ҳужум қилишни хоҳлади. Росууллоҳ ﷺ 150 кишидан иборат мусулмонларни Абу Салама етакчилигида у ерга юборди. Уларга душман саросимага тушиб қолиши учун яширин йўллар билан юришларини буюрди. Абу Салама ушбу гурух билан Бану Асадга етиб бориб тонгда уларни қуршаб олди. Сўнг уларга ҳужум қилиб, уларни мағлубиятга учратди ва мол-мулкларини ўлжа қилиб олишди. Сўнг зафар топган ҳолда Мадинага қайтишди. Шундай қилиб мусулмонлар ҳайбати ва давлатнинг ҳайбати қайта тикланди.

2 – Росууллоҳ ﷺ га Холид ибн Суфён Ҳузалий исмли кофир Арана ёки Нахла деган жойда Мадинага ҳужум қилиш учун одам йигаётгани хабари келгач, Абдуллоҳ ибн Унайсни у ерга юборди. Абдуллоҳ Холид Ҳузалий билан яккама-якка олишиб уни ўлдирди. Уни ўлими билан Бану Лихён ҳам тинчиidi. Росууллоҳ ﷺ шу билан Холиднинг ҳужумидан кутилди. Арабларни Мадинага ҳужум қилишдан қайтаришда бу муолажанинг катта таъсири бўлди. Лекин бу араблар Уҳуд жангидан кейин мусулмонларнинг салтанатини менсимаётганларга чек қўя олмади. Шунда Росууллоҳ ﷺ араблар қалбида мусулмонлар ҳайбатини қайта тиклаш учун бир йўл излай бошлади. Уҳуд мағлубияти Мадина ичкарисига таъсир қилган экан тажрибали сиёсий етакчи бўлмиш Росууллоҳ ﷺ аввало ички аҳволни тузатишни ва ундан фориф бўлгач ташки ишларни муолажа қилишни хоҳлади. Мадина ичкарисида қилган ишлари ҳакида айтадиган бўлсак, Уҳуд мағлубияти ҳамда Рожиъ ва Мауна қудуғи ҳодисалари яхуд ва мунофиқлар қалбида мусулмонлар ҳайбатини тушириб юборган эди. Шунинг учун улар Росууллоҳ ﷺ га нисбатан пайт пойлашар эди. Лекин Росууллоҳ ﷺ уларнинг ниятларини фош қилди ҳатто уларнинг Росууллоҳ ﷺ қарши тил бириктирувлари кўриниб қолди. Сўнг уларни Мадинадан қувиб чиқди. Шу билан ички сиёсат барқарорлашди ва мусулмонларнинг ҳайбати қайта тикланди. Сўнг Росууллоҳ ﷺ эътиборини ташки сиёсатга

қаратди. Қурайш иккинчи Бадр ғазотига чақирган эди, лекин Ухуд жангига бир йил ўтса ҳам бунга ўзи журъат қила олмади. Ресуллоро ﷺ Абу Сүфённинг «Келгуси йили учрашадиган жойимиз Бадр» деган гапини эслади. Шунда Ресуллоро ﷺ мусулмонларни урушга тайёрлади. Абдуллоҳ ибн Абдуллоҳ ибн Салулни Мадинага бошлиқ қилиб, ўзи мусулмонлар билан Бадрга кетди. Бадрга келиб, Қурайш билан урушиш учун уни кутиб турди. Қурайш Абу Сүфён раҳбарлиги остида икки мингдан кўпроқ одам билан Маккадан йўлга чиқди. Лекин ҳеч қанча вақт ўтмай орқага кайтди. Ресуллоро ﷺ эса Бадрда саккиз кун Қурайшни кутиб турди. Қурайш орқага қайтгани хабари етиб келгач мусулмонлар зафар кучган ҳолда ортларига қайтишди. Сўнг Ресуллоро ﷺ Нажддаги Ғатафонга юриш қилди, улар эса аёл ва мол дунёларини ташлаб қочиб кетишли. Мусулмонлар уларни ўлжа қилиб Мадинага қайтишли. Сўнг Ҳижоз ва Шом оралиғидаги Давматул Жандалга борди, чунки улар карвонларга ҳужум қилишаётган эди. Лекин улар ҳам мол дунёсини ташлаб қочишли. Мусулмонлар ташлаб кетилган мол дунёни олиб Мадинага қайтишли. Ресуллоро ﷺ мана шундай ташки ғазотлари ва ички жазолашлари орқали араб ва яхудийлар қалбидаги мусулмонлар ҳайбатини қайта тиклади ҳамда Ухуд мағлубияти таъсирини ўчирди.

3 – Ресуллоро ﷺ оламдан ўтгач Абу Бакр Сиддиқ Халифа бўлди. Шунда аксарият қабила ва давлатлар энди Исломни янчидан ташласа бўлади деб гумон қилиши. Натижада айрим қабилалар диндан қайтди ва айримлари закот беришдан бош тортди. Рум давлати Исломий давлатни қулатиш учун Мадинага ҳужум қилишга тайёрлана бошлади. Шунда айрим сахобалар Абу Бакрга баъзи қабилалар билан битим тузишни таклиф қилиши. Лекин Абу Бакр кескин сиёсий қарорни қабул қилди ва ўзининг машхур гапини айтди: «Аллоҳга қасамки агар улар Ресуллороҳга берган туюнинг закотини бермасалар уларга қарши урушаман» бу унинг сиёсий онгидан дарак берар эди. Сўнг Абу Бакр муртадларга қарши урушиш учун қўшинни тайёрлади. Усома раҳбарлигидаги қўшинни Рум билан урушишга юбориб, муртадларга чек кўйди ҳамда Рум ва мунофиқларга кўрқинч солди. Натижада мусулмонларнинг ва Рошид Халифаликнинг ҳайбатини қайта тиклади. Душманлар мусулмонлар билан хисоблашадиган бўлди.

4 – Рим қироли Никифор Фока Аббосийлар Халифалигига жизя тўлашдан бош тортганда халифа Ҳорунаррошиб унга қарши қўшин юбориб, мағлубиятга учратди. Натижада хорланган ҳолда Аббосийлар Халифалигига жизя тўлай бошлаши. Шундай қилиб

Хорунаррашид румликларда Халифалик давлати ҳайбатини қайта тиклади.

Тўртингчидан: Сиёсий онг кимни дўст тутиш ва кимни дўст тутмаслик кераклигини белгилаб беради:

Муфаккир ва ақлли киши биладики ҳақиқий дўстлик Аллоҳ, Росули ва мўминлар учун яъни Ислом учун бўлади. Мусулмон Аллоҳ йўлида дўстлашиши ва душман бўлиши ҳамда Аллоҳ йўлида яхши кўриши ва ёмон кўриши керак. Унинг ҳаёти Аллоҳнинг буйруқ ва қайтарувлари билан юргизилиши керак. Халифа ортида туриб Аллоҳ йўлида жиҳод қилиши керак. Росулуллоҳ айтадилар:

«ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَحْدَ حَلَاوةً إِلِيَّا إِيمَانٍ: أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمْ، وَأَنْ يُحِبَّ الْمُرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفُرِ بَعْدَ أَنْ أَنْتَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرُهُ أَنْ يُقْدَفَ فِي النَّارِ»

«Ушбу уч нарса кимда бўлса имон ҳаловатини топибди: Аллоҳ ва Росули унга барча нарсадан суюклироқ бўлса, бир кишини фақат Аллоҳ учун яхши кўрса ҳамда Аллоҳ уни куфран чиқаргандан кейин яна куфрга қайтишни дўзахга тушишни ёмон кўргандек ёмон кўрса». Муттафақун алайх.

Муфаккир ва ақлли киши яна биладики: Исломдан бошқани дўст тутиш катта хатар ва муқаррар ёмонликдир. Аллоҳдан бошқасини дўст тутган ҳолда ўлган кишининг жойи жаҳаннам бўлиб, у нақадар ёмон жойдир. Чунки Аллоҳдан бошқасини дўст тутиш бу гуноҳ, маъсият, бутпарастлик, ва қолоқликдир. Кимки ватанини, қабиласини, қавмини, малай ҳокимини ёки малай етакчисини дўст тутса уларни Аллоҳ ўрнига илоҳ қилиб олибди. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنَدَادًا تَحْبُّوْهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ إِمَانُوا أَشَدُ حُبًّا لِّلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَدَابِ ﴿٤٩﴾ إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ أَتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ أَتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَدَابَ وَتَقْطَعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿٥٠﴾ وَقَالَ الَّذِينَ أَتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأُ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَنَا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَرِّيجِينَ مِنَ النَّارِ﴾

«Одамлар орасида шундай кимсалар борки, улар ўзгаларни Аллоҳга тенг билиб, уларни Аллоҳни севгандек севадилар. Имонли кишиларнинг Аллоҳга бўлган муҳаббатлари қаттиқроқдир. Бундай золимлар азобга рўбарў бўладиган замонларида (қиёмат кунида) бутун куч-кудрат Аллоҳники бўлишини ва Аллоҳнинг азоби қаттиқ азоб эканини билсалар эди. У кунда пешволар эргашувчилардан тонадилар ва ҳаммалари азобни (кўзлари билан) кўрадилар. (У кунда уларни боғлаб турадиган) баҳонаю сабаблар узилади. Эргашувчилар: «Қанийди, яна бир карра (яшаининг) иложи бўлса-ю, улар биздан тонгандаридек, биз ҳам улардан тонсак», дейдилар. Шундай қилиб, Аллоҳ Таоло уларнинг қилган амалларини ўзларига ҳасрат-надомат қилиб кўрсатади ва улар жаҳаннамдан чиқувчи бўлмайдилар» [Бакара 165-167]

Ха сиёсий онг мусулмондаги табиий дўстликни экади ва мустаҳкамлайди. У Аллоҳ, Росули ва мўминлар учун бўлган дўстлиkdir. Шунингдек сиёсий онг Аллоҳ вожиб қилган дўстлик ўрнига кўйиш учун одамлар чиқарган дўстликни кетказади. □

**ЯҲУДИЙЛАРНИНГ ТИНЧЛИК ҲАРАКАТЛАРИ... СИОНИЗМНИНГ
ЯНА БИР БАШАРАСИДИР!! (1)**
(1-ҳалка)

Ҳамд Тобиб – Байтул Мақдис

Кофиirlар ушбу мукаррам Ислом Умматига ҳамда унинг мафкура ва ақидасига қарши курашда бирор кўзга кўринарли мұваффакиятни қўлга киритишолмади. Ушбу азиз Уммати Исломияга қарши моддий, фикрий кураш ҳамда бадном қилиш, ёлғон тарқатиш, қамал ва сургин қилиш каби бир неча уруш услубларини кўллашларига қарамасдан, бу услубларнинг бирортаси наф бермади. Кофиirlарнинг бундай очиқ-ошкор урушда омадсизлик ва мағлубиятга юз тутишларининг бир неча сабаблари бор:

Биринчи сабаб: Аллоҳ Азза ва Жалланинг азиз Умматга ғамхўрлик кўрсатиб, уни мудофаа қилиши. Бир вақтнинг ўзида, барча жабҳада куфр ва кофиirlарга уруш эълон қилиши. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا تُحِبُّ كُلَّ حَوَانٍ كَفُورٍ﴾

«Аллоҳ мўминларни албатта мудофаа қилур, шубҳасиз, Аллоҳ барча хоин ва куфрони неъмат қилгувчиларни сўймас» [Хаж 38]

Яна бундай деди:

﴿الَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلْمَةِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الظَّاغِنُونَ يُخْرِجُنَّهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلْمَةِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا

﴿الظَّاغِنُونَ يُخْرِجُنَّهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلْمَةِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَلِدُونَ﴾

«Аллоҳ мўминларнинг дўстидир. Уларни қоронгу зулматлардан ёргулек-нурга чиқарур. Кофиirlарнинг дўстлари эса шайтонлардир. Улар кофиirlарни ёргулек-нурдан қоронгу-зулматларга чиқарур. Ана ўшалар жаҳаннам эгаларидир ва унда абадий қолажасклар» [Бақара 257]

Яна бундай деди:

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَىَ اللَّهُ إِلَّا أَن يُتَمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَفَرُونَ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ

﴿كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾

«Улар Аллоҳнинг нурини (яъни, Исломни) оғизлари (яъни, беҳуда гаплари) билан ўчирмоқчи бўладилар. Аллоҳ эса, гарчи (кофирлар) хоҳламасалар-да, фақат Ўз нурини тўла (яъни, ҳар тарафга) ёйишни истайди» [Тавба 32-33]

Росулуллоҳ бундай марҳамат қилдилар:

«إِنَّ اللَّهَ زَوَىٰ لِي الْأَرْضَ فَرَأَيْتُ مَسَارِقَهَا وَمَغَارَبَهَا، وَإِنَّ أُمَّتِي سَيَلْعُ مُلْكُهَا مَا زُرِيَ لَيْ مِنْهَا، وَأُغْطِيَتُ الْكَنْزَيْنِ الْأَخْمَرَ وَالْأَيْضَ، وَإِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي لِأُمَّتِي أَنْ لَا يُهْلِكَهَا بَسْنَةٌ عَامَةٌ، وَأَنْ لَا يُسْلَطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ سَوَى أَنفُسِهِمْ فَيَسْتَبِحُ بَيْضَتَهُمْ، وَإِنَّ رَبِّي قَالَ يَا مُحَمَّدَ إِنِّي إِذَا قَضَيْتُ قَضَاءَ فِيَّهُ لَا يُرُدُّ، وَإِنِّي أَعْطَيْتُكَ لِأُمَّتِكَ أَنْ لَا أُهْلِكَهُمْ بَسْنَةٌ عَامَةٌ، وَأَنْ لَا أُسْلَطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ سَوَى أَنفُسِهِمْ يَسْتَبِحُ بَيْضَتَهُمْ وَلَوْ اجْتَمَعَ عَلَيْهِمْ مَنْ بِأَقْطَارِهَا - أَوْ قَالَ مَنْ بَيْنَ أَقْطَارِهَا - حَتَّىٰ يَكُونَ بَعْضُهُمْ يُهْلِكُ بَعْضًا وَيَسْبِي بَعْضُهُمْ بَعْضًا»

«Аллоҳ ерни менга йиғиб кўрсатди, шунда унинг кун чиқишидан кун ботишигача барча жойларини кўрдим. Аниқки, Умматим мулки менга йиғиб кўрсатилган жойларгача етиб боради. Олтин ва кумуш хазиналари менга берилди ва мен Роббимдан Умматимни бир йилда омматан ҳалокатга учратмасликни, тепаларига ўзларидан бошқа душман ҳукмрон бўлиб олиб, дахлсизликларини ўзига ҳалол қилиб олишига йўл қўймаслигини сўрадим. Албатта, Роббим – эй Муҳаммад, Мен қачон бирор нарсани ҳукм қилсам, у ҳаргиз қайтарилимас ва Мен сенга Умматингни бир йилда омматан ҳалокатга учратмасликни, тепаларига ўзларидан бошқа душман ҳукмрон бўлиб олиб, дахлсизликларини ўзига ҳалол қилиб олишига йўл қўймасликни ато этдим, ҳатто душман уларнинг оралариға кириб, баъзиларини ўлдирсалар ҳам, баъзиларини асирга олсалар ҳам». (Имом Муслим ўзининг «Саҳих»ида ривоят килган).

Иккинчи сабаб: Ислом мафкурасининг кучлилиги ва унга қарши дош бера оладиган бошқа мафкуранинг йўқлиги. Чунки Ислом мафкураси Аллоҳ Азза ва Жалла томонидан экани аниқ ишончли бирдан-бир мустаҳкам мафкурадир. Ундан бошқа динлар ва мабдаларнинг бирортасининг Аллоҳ томонидан, деган аниқ ишончга алоқаси йўқ. Бу ўринда аниқ ишонч дейишимиздан мурод, «ақлий хужжат орқали келган қатъий далил»дир. Исломнинг Аллоҳ Азза ва Жалла томонидан экани ақлан ва нақлан исботланган. Нақлан экани қатъий мутавотир санад орқали исботланган бўлса, Ақлан экани эса курашга чорлаб, сўнг ожиз

қолдирадиган ақлий аниқ ҳужжат орқали исботланган. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿قُلْ لَّئِنِّي أَجَتَمَعْتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ صَرَفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْءَانِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَكْثَرُ النَّاسَ إِلَّا كُفُورًا﴾

«Айтинг: «Қасамки, агар бор инсу жин мана шу Қуръонга ўхшишини келтириш йўлида бирлашиб, бир-бирларига ёрдамчи бўлсалар ҳам, унга ўхшишини келтира олмаслар». Аниқки, Биз бу Қуръонда одамлар учун барча мисол-ибратлардан баён қилдик, бироқ одамларнинг кўплари фақат куфрнигина ихтиёр этдилар» [Исро 88-89]

Яна бундай деди:

﴿أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّهِ كَمَنْ زُبِّنَ لَهُ وَسُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾

«Axir Роббилари томонидан аниқ-равшан ҳужжатга эга бўлган киши, қилган ёмон амали ўзига чиройли қўринган ва ҳавоий нафсига эргашган (кофир) кимсалар каби бўлурми?!» [Мухаммад 14]

Яна бундай деди:

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَأَخْذَ اللَّهَ إِبْرَاهِيمَ حَلِيلًا ﴿١٧﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطًا﴾

«Ҳақиқий мусулмон бўлган ҳолида ўзини Аллоҳга топширган ва ҳақ ийлдаги Иброҳимнинг динига эргашган кишининг динидан ҳам гўзалроқ дин борми?! (Axir) Иброҳимни Аллоҳ Ўзига дўст тутган. Осмонлардаги ва Ердаги бор нарса Аллоҳникидир, Аллоҳ ҳамма нарсани ихота қилгувчи бўлган зотдир» [Нисо 125]

Росулуллоҳ бундай дедилар:

«تَرْكُكُمْ عَلَىٰ بِيِضَاءَ نَقِيَّةٍ لَا يَرْبِعُ عَنْهَا إِلَّا هَالِكُّ

«Сизларга ҳеч ким тойилмайдиган нурафшон йўл қолдирдим, ким ундан тойилса, албатта ҳалок бўлади». (Имом Термизий ривояти).

Учинчи сабаб: Бутун куфр миллату динидаги мавжуд мафкура, мабда ва динларнинг нуқсонли ва бузук эканлиги. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿أَوْمَنَ كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي الْأَنَاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الْأَرْضِ﴾

﴿الظُّلْمُمَتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا كَذَلِكَ زُيَّنَ لِلْكَفَرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

«Аввал ўлик (кофир) бўлган, сўнгра биз уни (динга ҳидоят қилиш билан) тирилтириб, унга одамлар орасида ўзи билан бирга олиб юрадиган нурни бериб қўйганимиз бир киши – зулматларда қолиб кетган ва ундан ҳеч чиқувчи бўлмаган кимсага ўхшайдими?! (Мўминларга имонлари қандай чиройли кўринса), кофирларга ҳам қилаётган амаллари ана шундай чиройли қилиб кўрсатиб қўйилди» [Анъом 122]

Яна бундай деди:

﴿قُلْ يَتَأْهَلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ حَقًّا تُقِيمُوا التَّوْرِيدَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِّنْ رِّبْكُمْ وَلَيَزِدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾

«Айтинг: «Эй аҳли китоб, то Тавротга, Инжилга ва сизларга Роббингиз томонидан нозил қилинган барча нарсаларга амал қилмагунингизча, ҳеч қандай динда эмассизлар. (Эй Мухаммад), сизга Роббингиз томонидан нозил қилинган нарса улардан кўпларига тугён ва куфрни зиёда қилиши шубҳасизdir. Бас, сиз бу кофир қавм (қилмиши)дан маҳзун бўлманг!»» [Моида 68]

Тўртинчи сабаб: Ушбу буюк Умматнинг Исломга бўлган қаттиқ муҳаббати ҳамда турли йўналишда бўлишларидан қатъий назар, куфр ва кофирларга бўлган нафрати. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿وَالَّذِينَ ءَامُنُوا أَشَدُ حُبًا لِّلَّهِ﴾

«Имонли кишиларнинг Аллоҳга бўлган муҳаббатлари қаттиқроқдир» [Бакара 166]

Умматнинг куфр ва кофирларга бўлган нафрати ҳақида бундай деди:

﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُونَ مَنْ حَادَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ﴾

﴿كَانُوا أَبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَةَهُمْ﴾

«Аллоҳга ва охират қунига имон келтирадиган қавмнинг Аллоҳ, ва Росули чизган чизиқдан чиққан кимсалар билан – гарчи улар ўзларининг оталари, ёки ўғиллари, ёки ога-инилари, ёки қариндош-уруглари бўлсалар ҳам – дўстлашаётганларини тоғмассиз»

[Мужодала 22]

Яна бундай деди:

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعْهُ أَشِدَّاءٌ عَلَى الْكُفَّارِ رَحْمَةٌ بَيْنَهُمْ﴾

«Мұхаммад Аллоҳнинг Росулидир. У билан бирга бўлган (мўмин)лар кофирларга қаҳрли, ўз ораларида (мўминлар билан) эса раҳм-шафқатлидирлар»

[Фатҳ 29]

Дарҳақиқат, кофирлар мусулмонлар билан киришган барча жангоҳда мағлуб бўлишди. Мадинаи Мунавварада Ислом давлати барпо бўлгандан бошлаб, то Афғонисон ва Ироққа уруш қилган пайтларида ҳам, Шому бошқа юртларимизда бўлаётган бугунги кунда ҳам мағлубиятга учрашди. Мусулмонларга қарши тарихда қилган барча урушларида, жумладан, Форс ва румликлар, салибчилар, мўғуллар урушларида, Болқондаги, Европаю Россия атрофларида... ва бошқа ушбу кўхна Уммат тарихидаги барча урушларида сўzsиз мағлуб бўлишди.

Шунинг учун кофирлар урушдан бошқа турли урушларни кўллашга мажбур бўлишди. Мусулмонларни заифлаштириш ва динларидан чалғитишга қаратишган айни урушларни юртларимизни босиб олиб, бойликларимизни талон-тарож этишининг муқаддимаси сифатида қўллашди. Фарбнинг бундай маккор нопок фирром уруши жумласига мусулмонларни динларидан узоқлаштиришга қаратилган миссионерлик ва фикрий уруши ҳам киради. Ёзувчи Абдураҳмон Ҳасан Ҳабаннака ўзининг машхур китобида бундай ёзади: «Кофиirlар узоқ тажриба натижасида бир нарсани англаб етдилар: то фикрий, руҳий ва ахлоқий уруш қилмагунча, моддий уруш исломий халқларда даҳшатли реакция туғдиради, уларнинг кўпчилигини ҳар қандай урушга рози қилиб қўяди... Чунки моддий урушда очиқасига душманлик, зулм билан ҳукмронлик, одамларни бездирувчи нафрат мавжуд. Бу нарсалар айни халқлар орасидан уйгониш келтириб чиқаради, уларга қулай фусат яратади, уларга уруш қилганлар эса орқаларига қарамай қочиб қолишади... Шунинг учун тарихда юртларга қилинган босқинчиликнинг умри қисқа бўлган. Босқинчилар зобитлари қанчалар буюк бўлмасин, аскарлари қанчалар кўп бўлмасин, барибир. Аммо янги уруш (фикрий, руҳий ва ахлоқий уруш)да исломий халқлар борлиғи, бирлиги ва улуғлик

асосларига нисбатан энг ёмон хавф мавжуд. Бу урушда мусулмон халқлар душман учун иштаҳа билан ямламай ютиб юборадиган тайёр хўракка айланадилар... Ўзларининг инсонлар учун чиқарилган энг яхши Уммат бўлишларига асос бўлган илғор инсоний потенциалларини қўлдан бой берадилар, берадиган сутига ёки гўштига ёхуд ер ҳайдасига қараб боқиладиган сутдор кора сигирга айланиб қоладилар». («Ажниҳа макр саласа(Макрнинг уч қаноти)» 24-бет). Доктор Сафар Ҳаволай ҳам ўз китобида катта миссионер Сэмуел Звемернинг 1935 йил Қуддус евангеллари конференциясида айтган қуйидаги сўзларини келтиради: «Сизларга исломий юртлардаги масиҳий давлатлар бир қанча вазифалар юклайди. Бу вазифаларнинг энг муҳими мусулмонларни масиҳийликка киритиш эмас, чунки бу билан уларни ҳидоятлаб, жуда хурматлаб қўйган бўламиз. Сизнинг вазифангиз мусулмонни Исломидан чиқариб, Аллоҳга умуман алоқаси йўқ ҳайвонга, бинобарин, миллатлар ўз ҳаётларида таянувчи мақтовли ахлоқ нормаларига ҳам алоқаси йўқ кимсага айлантиришдир...». Яна бундай дейди: «Дарҳақиқат, сиз Аллоҳга бўлган алоқани билмайдиган, билишни ҳам истамайдиган авлод яратдингиз ва мусулмонни Исломдан чиқардингиз, уни масиҳийликка киритмадингиз, бинобарин, бу авлод мустамлакачилар истагандек авлодга, яъни буюк ишларга эътибор бермайдиган, роҳатни ва ўйин-кулгини яхши кўрадиган, илм-фанни шахват учун эгаллайдиган, юқори лавозимга ҳамма нарсасидан воз кечиб интиладиган авлодга айланди». («Илмония» 553-бет).

Доктор Али Муҳаммад Жариша ҳам ўзининг китобида бундай ёзади: «Шарқшунослар иши алоҳида, миссионерлар иши алоҳида бўлган эмас, балки бу икки гуруҳ вакиллари вазифаси бир-бирларига боғлиқ бўлган. Салибчилар исломий машриққа қилган қатор ҳамлалари муваффақиятсиз чиқди ва бу муваффақиятсизлик уларни исломий сақофатга қизиқишлиарини кучайтирди. Ниҳоят, салибчиларни ҳарбий курашдан фикрий курашга кўчириш баён қилинган муҳим бир ҳужжат пайдо бўлди. Бу ҳужжат салибчиларни ҳарбий курашдан фикрий курашга кўчишиларига ойдинлик киритади ва у Франция қироли авлиё Людовик васиятларини ўз ичига олади. Ҳужжатда кўрсатилишича қироли Людовик муваффақиятсизлик ва омадсизлик билан тугаган саккизинчи салибчилик ҳужумига қўмондонлик қилган ва у Мансура шаҳрида мисрликларга асир тушган. Дарвоқе, қирол асирликдан қутулиш учун йирик миқдорда товон тўлаган. У

Францияга етиб келгач, шунга аниқ ишонч ҳосил қилдики, мусулмонларни ҳарбий куч-қувват билан енгиб бўлмайди, чунки Исломга бўлган ишончлари уларни кофирларга қарши жиҳод қилишга ҳамда Ислом диёрини ҳимоя қилиб, хурмату номусларни сақлаш учун Аллоҳ йўлида жонни фидо қилишга ундайди, мусулмонлар жиҳодга доим ақидаларидан келиб чиққан ҳолда кириб, душманни ер тишлатадилар. Шу боис бошқача йўл тутмоқ лозим. Бу Исломий фикрни ўзгартириб, мусулмонларни фикрий кураш орқали заифлаштириш йўлидир... Шундай қилиб, жанг куроллар майдонидан ақида ва фикр майдонига кўчди. Мақсад, жиҳод ҳарактерига эга бўлган, мўминларни шаҳидликка ундайдиган мустаҳкам ақидаларини сохталаштириш эди». («Асолиб газвил фикрий» 19-бет).

Шунинг учун кофирлар мусулмонларга қарши тўғридан-тўғри жанг қилишда мағлуб бўлавергач, мана шундай услугуб ва воситалар қўллашга, мусулмонларнинг фикрларига, ақлларига, ҳаётдаги турмуш тарзларига озор етказишга ўтишди. Бу моддий уруш ҳамда ҳарбий ва сиёсий мустамлака учун асосий муқаддима бўлди...

(Давоми бор). □

ТУНИС ЎЗИНИНГ ГУЛЛАРГА БУРКАНГАН МУСАФФО ТАРИХИГА ҚАЙТМОҚДА

Абу Мўтасим Фаластин

Маккор Ғарб Усмоний Халифалик қулатилгандан кейин мусулмон юртларда мустамлакага қарши қўзғолонлар бўлган пайт уларга нисбатан ифлос сиёсатни олиб борди. Масалан, Уммат ўзининг нурли тарихи ва юксак ҳазоратини қайта тикламаслиги учун Умматни тарихи ва ҳазоратидан ажратиб қўйди. Мусулмон халқлари тарихидаги бу босқич яъни мустамлакага қарши қўзғолонлар босқичи ҳарбий мустамлакани мусулмон юртларидан чиқариб юбориш билан ниҳоясига етди. Лекин мустамлака сиёсий ва фикрий малайлари орқали сиёсий ва фикрий жиҳатдан юртларда қолди. Мазкур машақатли босқичнинг балосига гирифтор бўлган юртлардан бири (яшилликка бурканган Тунис) эди. Бу пайтда Тунис босқинчи мустамлакани чиқариб юбориш учун кўплаб шаҳидлар, буюк қурбонликларни берди. Бу ишлар буюк қўзғолонларда рўй берди. Уларнинг энг кўзга кўрингани 1881 йил Тунисга қилинган ҳарбий юришнинг бошида, Кайравонда Уқба ибн Нофеъ жомиасидан бошланган турли қабилалар қўзғолонидир. Бу қўзғолонлар мустамлака даврида юртнинг жануби, соҳил минтақалари ва бошқа жойларига тарқалди.

Сўнг 1907 йил ҳамда 1915-1918 йилларда қўзғолонлар бўлди. 1952 йил Зайтуна уламолари етаклаган Зайтуна жомиаси қўзғолонлари бўлиб ўтди. Бу озодлик жиҳодий ҳаракатлари 1954 йилгача давом этди. Сўнг афсуски бу қўзғолонлар ва жиҳодий ҳаракатлар 1956 йил мустақиллик келишуви деб номланган сохта арзимас тил бириктирув туфайли ниҳоясига етди. Натижада қўзғолон иштироқчиларидан бири бўлмиш, мустамлака малайи Ҳабиб Бурқиба Франция билан тил бириктириб ҳокимиятни эгаллади.

Афсуски бу буюк қурбонликлардан мақсад, ғоя ва тарих борасида онг етишмаганлиги туфайли мустамлакачи фойдаланиб қолди. Сабр ва матонат билан курашаётган халқни ўз тарафига оғдириб олди. Кейин ҳарбий мустамлакани сиёсий мустамлакага алмаштириди ва қўзғолонлардан кейин сиёсий малайлар биринкетин келаверди. Бу малайларнинг охиргиси Ибн Али ҳукумати бўлиб Туниснинг мард ўғлонлари унга қарши қўзғалишди.

Мустамлака ҳамда унинг сиёсий ва фикрий малайлари кучи етгунича юрт ичи ва ташқарисида Туниснинг мусулмон халқи ўзлигини парчалаш ва унинг тарихи, тушунчаси ҳамда кўхна ҳазоратидан ажратишга ҳаракат қилишди. Шунингдек Тунис кўчаларида эркинлик ва демократия каби Ғарб фикрларини ёйишга

харакат қилишди. Бундан ташқари Тунис жамиятида мажбурий қонунлар йўли билан разолат ва бузук хулқларни тарқатиши. Масалан 1981 йил 108 рақамли қонун чиқариб, унда рўмол ўрашни жиноятга киргизди ва уни хос ва умумий ҳаётда ман қилди. 1957 йил ҳижобни диний кийим, кўпхотинлик жиноят, уйланиш ёши эркаклар 20 ёш аёллар 17 ёш деб белгилади. Бу Бурқиба хукмронлиги даврида бўлди. Расмий ва норасмий ташкилотлар, туризм ва Европа билан бевосита алоқа ўрнатиш ишлари орқали бузуқлик ва разолат тарқатишига ҳаракат қилди. Шунингдек Тунис ичкарисида араб тилини бекор қилиб ўрнига Француз тилини қўллашга ҳаракат қилди. Бундан ташқари яна бир қанча сиёсатлар олиб бордики унда бу халқни ўзлиги, тарихи ва ҳазоратини йўқотишига уринди.

Лекин Тунисдаги мусулмон халқ шунча жиноий ҳаракатлар бўлишига қарамай ўз тарихи, тили ва ҳазоратини маҳкам тутди. Бу матонатли ва буюк халқ мустамлакачини бир неча марта саросимага солиб, ўзини кўхна халқ эканини ҳамда ўз тарихи ва ҳазоратини маҳкам ушлашини ва Farb қонунларию сиёсатини қабул қиласлигини кўрсатди.

Сиёсий ва фикрий мустамлакадан бир қанча йил ўтиб, биринчи кутилмаган иш содир бўлди. Унда мустамлакачи кулатиб, бир неча давлатчаларга бўлиб юборган исломий Халифалик давлатини тиклашга чақирадиган мард ўғлонлар чиқди. Бу ўтган асрнинг саксонинчи йиллари эди. Буни кўрган Farb ақлдан озиб, ўз малайларига Тунис еридан бу хатарни кетказиш учун энг қаттиқ жазо услубларини қўллашни буюрди. Натижада Бурқиба ва Ибн Али даврида бу фикр даъватчиларига нисбатан қама-қамалар бошланди.

Бурқиба даврида (1981-1983 йил) ва Ибн Али 1990 йил, 2007 йил ва 2009 йилларда қамашлар авжига чиқди. Ҳукуматлар шу даражага етиб бордики, масжиdda намоз ўқиш ман қилинди. Лекин бу жинояткорона уруш даъватчиларни ўзгартириш сари мақсадлари ва ҳаракатларини тўхтата олмади. Ҳаракат қамоқхоналарда ҳамда Тунис ичкариси-ю ташқарисида кетаверди.

Сўнг Аллоҳ, Росули ва мўминлар душмани бўлмиш кофир мустамлакачи учун иккинчи кутилмаган воқеа бўлди ва унинг аҳамияти олдингилардан кам бўлмади. Бунда Тунис мусулмон халқи Farb малайлари ва сиёсатчиларига қарши қўзғонга чиқиши. 2010 йил Тунис ўзлиги ва тарихини ўчиришга ҳаракат қилаётган Farb малайлари, сиёсатчилари ва тушунчаларига қўзғон бошланди. Қўзғон Туниснинг тарихи ва ҳазоратини

қайта тиклашга чақириди. Лекин Ғарб олдинги қўзғолонларда қилгани каби айёргилиги ва маккор сиёсатчилари орқали қўзғолонни қамраб олиб, унинг йўналишини ўзгартириб юборди. Бу ишни Тунис ичкарисидаги миллий ва исломий партиялардаги малайлари ёрдамида қилди.

Натижада халқ Тунисни ўз тарих ва ҳазорати билан боғлашдек буюк мақсади ва гоясига ета олмади. Балки малай партиялар қўзғолонни қамраб олиб, Тунисни мустамлака мақсадларига боғлаб берди ва сиёсий малайлик қандай бўлса шундайлигича қолди. Ҳақиқий ўзгартиришга чақираётганларга босим кучайди. Бу ерда бир савол туғилади: Кўзғолон шу ерда тўхтадими? Бу босқичда етакчилик қилган мустамлака малайлари мусулмон халқни мақсади шу эди, халқ мақсадига етди деб ишонтира олдими? Буюк Тунис халқи ўзининг улуғ ва етук мақсадидан қайтдими?

Бу саволларга мустамлака малайлари, мақсадлари ва гояларини саросимага солиб қўйган тасодиф жавоб беради. Бу янги тасодиф мусулмон Тунис халқининг ўз тарихи ва ҳазорати сари йўналиши ҳамда исломий бошқарувни қайта тиклашни талаб қилиши бўлди. Шунингдек Аллоҳнинг китоби ва Росулининг суннати билан ҳукм юритишини талаб қилиши, кофирга малай хоин тўдани айблаши ва уларни олдингиларнинг зулмини давомчиси деб сифатлаши бўлди... Тунис халқи бу хоин тўдани инкор қилиб бир неча намойишлар қилди ва бунда турли амалиётлар уюштириди ҳамда турли гаплар айтилди. Қуйида улардан энг аҳамиятлilarини келтирамиз:

1 – Туниснинг турли йирик шаҳарларида зулм ва бузғунчиликка қарши, хусусан иқтисодий фасод, ўғирликка қарши ва барча иқтисодий соҳаларда таниш билишчиликка қарши намойишлар бўлиб ўтиши.

2 – Тунис халқининг аксарияти қўзғолондан кейинги сохта сайловларда қатнашмаслиги. Бу эса гўё улар биз бу адаштирувчи сайловларни биламиз, баъзида таъсис кенгаши ва баъзида қонун чиқариш палатаси дейсизлар, лекин воқеда ҳеч қандай ўзгариш йўқ деб айтиётгандай эди.

3 – Тунис халқи янги партия етакчиларини қўзғолонни ўғирлагани ва ўз манфаатлари учун фаолият қилаётгани ҳақида айблашлари. Бу етакчилар Ибн Али давридаги собиқ ҳукумат давомчилари, шунинг учун уларни ҳокимиятдан кетишини талаб қилишлари.

4 – Халқ Тунисдаги соф исломий фаолият етакчиларига қўшилишлари ва бу фаолиятни қўллаш кундан-кун кучайиб

бораётгани. Хусусан қўзғолоннинг янги етакчиларини мустамлакачи ҳукумат курсиларига ўтқазиб қўйгани фош бўлгани ва Наҳза харакатига ўхшаганларнинг сиёсий ва фикрий программалари фош бўлганидан сўнг халқ соф исломий етакчиларга қўшилишди. Чунки Наҳза каби харакатларнинг разолатга чақираётгани, гей ва лесбиянкаларни ҳимоя қилиши, маст қилувчи ичимликлар савдосини қонунийлаштириши, туризмни ривожлантириши, ахлоқий бузуклик ва соҳилда яланғоч юришга рухсат бертаётгани фош бўлиб қолди. Шунингдек бири ўрнига бошқаси келаётган бу бузук ҳукуматларни қўллаётгани, уларнинг ҳукумат тепасида қолишига қонуний тус бертаётгани ҳамда бундан бошқа Аллоҳ, Росули ва мўминлар рози бўлмайдиган ишларни қилаётгани фош бўлиб қолди.

Ҳизб ут-Тахрир 2015 йил Тунис пойтахти Муназзах спорт майдонида ўтказган (Шимолий Африка катта давлат маркази) номли тўртинчи Халифалик анжуманида тенги йўқ муваффақиятга эришди. Бу буюк анжуманга келаётган одамларни сиёсий жиҳатдан ва матбуот орқали адаштиришди ва турли тўсиклар қўйиши. Лекин бу харакатлар уларга фойда бермади ва анжуман бўлиб ўтди. Одамлар анжуманга келиши Туниснинг янги етакчиларига сизлар халқ етакчиси эмассизлар, балки сизлар халқ елкасига миниб олган золимсизлар. Ҳақиқий етакчилар эса шунча босим, адаштирув ва алдовларга қарамай ўз атрофига шундай улкан сондаги одамларни ийға олган кишилардир қабилидаги раддия бўлди.

Бу йил эса Ҳизб ут-Тахрир Тунис пойтахтидаги анжуманлар саройида Халифалик қулатилиши муносабати билан бешинчи конференцияни ўтказишга тайёрлана бошлади. Ҳукумат тарафдан эса адаштириш ва тўсиш ишлари кўра бошланди. Тунис ичкарисида Ҳизб ут-Тахрирнинг хатарлилиги, уни террористик ташкилотлиги, Тунисда унинг сиёсий ва фикрий фаолиятини тўхтатиш кераклиги ҳақида овозлар кўтарилиди. Лекин бу сафар Тунис етакчилиги бу буюк тўлқиннинг ҳақиқий ҳажми фош бўлиб қолишидан ҳамда Ибн Али ва бошқа бузук етакчилар қархисида отилгани каби уларнинг қархисида ҳам вулқон портлаб кетишидан кўрқиб бунга журъат қила олмади. Чунки агар бу ҳукумат ва унинг омади чопмаган одамлари шу қадамни қўядиган бўлса, бу Аллоҳнинг изни билан мана шу тўданинг умри тугаётгани бўлади. Шунингдек улар қуёш нурини ердан тўсишга ҳаракат қилаётган, ёки бўроннинг йўлига тўсиқ қўймоқчи бўлган, ёки денгиз тўлқинининг қирғоқ томон йўналишини тўсмоқчи бўлган кишига ўхшаб қоладилар.

Аллоҳдан шу қунларда яшилликка бурканган Тунисда бўлаётган ишларни энг зўр яхшиликнинг бошланиши қилиб кўйишини сўраймиз. Агар шундай бўлса бу Шимолий Африканинг барчасига ёйилади ва Тунис катта давлатнинг ёйилиш нуктаси бўлади. Сўнг бу исломий оламни ўз ичига олиб, Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифалик давлатида бирлашади. Сўнг бу давлат бутун оламга қараб янгидан юришини бошлайди. Шунда Тунис ва мусулмон юртлар ер юзини қоплаб олган зулмат ва коронғиликни ёритувчи нур марказига айланади.

Тунис ва унинг ташқарисидаги Ғарбнинг хийлалари ва ифлос сиёсатлари сочилган тўзондек бекор кетади. Улар дунё-ю охиратда баҳтсизликка учрайди... уларнинг барчасидан Аллоҳнинг макри устун тезроқдир. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَإِذَا أَذْقَنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّنْ بَعْدِ ضَرَّاءٍ مَّسَّهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرُورٌ فِي أَيَّاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرُرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمَكُّرُونَ﴾

«Қачон бу одамларга етган бало (қаҳатчилик)дан кейин раҳмат (тўқинлик)ни тотдирсак, баногоҳ улар Бизнинг ояtlаримиз ҳақида макр (ишлатиб, масхара) қилурлар. Айтинг: «Аллоҳнинг макри» (азоби) жуда тездир. Албатта, Бизнинг элчиларимиз (малоикаларимиз) қилаётган макрларингизни ёзиб қўюрлар»

[Юнус 21]

Аллоҳнинг иродаси барчасининг иродасидан кучли бўлиб, мустамлака қанча кучли бўлишига қарамай Ислом тонги яшилга бурканган Тунисда отиб, ўзининг соф тарихини қайтадан бошлайди. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿بِرِيَدُوتَ أَن يُطْفِعُوا نُورَ اللَّهِ يَأْفُو هُمْ وَيَأْبُو اللَّهُ إِلَّا أَن يُتَمَّمَ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَفَرُونَ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَهِّرُهُ عَلَى الْأَدِينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾

«Улар Аллоҳнинг нурини (яъни, Исломни) оғизлари (яъни, беҳуда гаплари) билан ўчирмоқчи бўладилар. Аллоҳ эса, гарчи (кофиirlар) хоҳламасалар-да, фақат Ўз нурини тўла (яъни, ҳар тарафга) ёйишни истайди. У (Аллоҳ) Ўз пайғамбарини ҳидоят ва ҳақ дин билан – гарчи мушриклар хоҳламасалар-да – барча динларга голиб қилиши учун юборган зотдир» [Тавба 32-33] □

ҚАЙТИШНИ ИСТАМАЙМАН!

Абу Валид ибн Ҳишом ибн Яхё Каноний бундай дейди: Бизга румликлар уруш қылганди. Хизмат ва соқчиликни навбатлашиб қиласырдик. Орамизда Саид ибн Ҳорис исмли биродар бор эди. Унга ибодатдан шу даражада күп насиба берилган әдіки, уни ё рўзадор ҳолатда ёки қиёмуллайл қилаётган ёхуд Аллоҳни зикр қилаётган ёки Қуръони Карим тиловат қилаётган ҳолатда топардик, бошқа иш қилаётганини кўрмасдик. Шунинг учун мен уни кўп ғайратли бўлгани учун тергаб, «ўзингизга раҳм қилинг», деб турадим. У бўлса «нафаслар саноқли, умр фоний, кунлар ўткинчи, бизни ўлимдан ўзга нарса кутаётгани йўқ...», дерди.

Абу Валид давом этди: Бир куни Саид ибн Ҳорис чодирда ухлаётганди, мен соқчилик қилаётгандим. Бирдан чодир ичидан товуш эшитилиб қолди. Кириб қарасам, Саид уйқусида гапиряпти, куляпти...!! «Қайтишни истамайман», деб ўнг қўлини чўзди ва ниманидир олди... сўнг уни кўксига оҳиста қўйиб, кулди... сўнг чўчиб уйғониб кетди ва уни титроқ босди... Яқинлашиб, уни кўксимга босдим, у бўлса ўнгу сўлига хавотирланиб қаради ва тинчланди-да, Аллоҳга таҳлил, такбир, ҳамд айтди.

«Сизга нима бўлди, эй Абу Саид», деб сўрадим ва ухлаётганида кўрганларимни айтиб бердим. Шунда у «эй Абу Валид, Аллоҳ ҳаққи, тирик эканман, кўрганларингизни ҳеч кимга айтмасликка ваъда беринг», деди. Мен мудом у тирик экан, кўрганларимни ҳеч кимга айтмасликка ваъда бердим. Абу Валид менга тушини айтиб берди: «Тушимда қиёмат бўлди, ҳамма бандалар қабрларидан чиқиб, кўзлари даҳшатдан котиб қолди... Менинг олдимга икки киши келди, мен улар каби ҳуснли инсонларни кўрмаганман. Улар менга «Эй Саид ибн Ҳорис, хурсанд бўлинг, хурсанд бўлинг... Аллоҳ гуноҳингизни кечирди, ҳаракатингиздан рози бўлди, амалингизни қабул қилди, энди, биз билан юринг, Аллоҳ Сизга ваъда қилган мангувеъмат ва буюк ризосини кўрайлик, дедилар».

Саид сўзини давом этди: «Мен улар билан чақмоқ мисол учкир тулпорларда йўлга тушдим ва улкан бир қасрга етиб келдик, унинг улканлигидан бошию кетини, томини кўз илғаб бўлмасди... нур каби жилоланарди... Дарвозалари бизга очилди, кирсак, у ерда шундай гўзал хурилиқолар бор эканки, ҳуснларини таърифлашга тил ожиз... Улар бир-бирларига «Бу Аллоҳнинг валийси!», «Аллоҳнинг ҳабиби келди», дердилар. Менга «Хуш келибсиз, Аллоҳнинг валийси!!», дедилар».

Саид сўзини давом этди: «Биз юриб бориб, бир мажлис олдидан чиқдик. Мажлисда олтиндан бўлган, жавоҳирлар билан безатилган

сўрилар бўлиб, ҳар бирининг устида шундай чўрилар бор эдики, гўзалликларини тавсифлай олмайман. Чўрилар ўртасида улардан баландда қора кўзли лобар ўтиради, хуснига боқкан кўзлар қамашиб кетарди... Чўрилар мен томон сакраб, худди мусофири ахли мусофиirlарини кутиб олганлари каби, мени олқишилаб, лутф кўрсатдилар ва қўлимдан тортиб, қора кўз лобар ёнига ўтқазиб кўйдилар, сўнг менга «Бу сизнинг завжангиз, яна битта худди шундайи бор», дедилар»!!

Сайд сўзини давом этди: «Мен қора кўз лобардан «мен каердаман, деб сўрадим. У «жаннати маъводасиз», деди. «Сен кимсан», деб сўрадим. «Мен мангу завжангизман», деди. «Яна бирингиз қаерда», деб сўрадим! У «иккинчи қасрингизда», деб жавоб берди. Мен «бу кеча сен билан бўламан, эртага яна бирингиз билан бўламан», дедим ва у томон қўлимни чўздим. Аммо у қўлимни мулойимлик билан кўксимга қайтарди-да, «йўқ, бугунмас, сиз дунёга қайтасиз», деди. «Қайтишни истамайман, қайтишни истамайман», дедим!! Шунда қора кўз лобар бундай деди: «Қайтишингиз шарт, у ерда уч кун турасиз, сўнг учинчи куни ифторни биз билан қиласиз, инша Аллоҳ», деди-да, ўриндан туриб, мени тарк этди... Унинг ортидан ҳайрон бўлиб, қалтираб колавердим!».

Абу Валид айтади: Сайд ибн Ҳорис кўрган тушдан биринчи кун бошланди. У ўриндан туриб, фусл қилди, атири суртинди, рўзага ният қилиб олди. Сўнг кечгача душман билан олишиди... одамлар унинг ўзини ҳалокатга отаётганини кўриб, ажабландилар. Иккинчи куни ҳам биринчи кун каби ўтказди. Нихоят, учинчи кун келди. У яна фусл қилиб, атири суртинди, рўзага ният қилди. Кейин ҳаммадан ҳам шижаотли тарзда жангоҳга отилди... кун шом пайтига борай деганда душманлардан бири унинг кекирдагига найза санчишга муваффақ бўлди... Сайд ибн Ҳорис ерга йиқилди...

Абу Валид айтади: Мен олдига чопдим, етиб борибоқ, «эй Сайд, бу кечаги ифторингиз, муборак бўлсин!!», дедим. У ётган жойида мени кўзи билан имлаб ўзига чорлади, у пастки лабини тишлаб, кулар ва берган ваъдамни эслатар эди. Кейин самога боқди «Ўз ваъдасига вафо қилган Аллоҳимга ҳамд бўлсин», дея табассум қилди.

Аллоҳ ҳаққи, Сайд ибн Ҳорис бошқа сўз айтмай, жон таслим қилди. □

БМТ: Асад режими кимёвий қуролларни Сурияда икки йил орасыда уч марта қўллади

Америка ташқи ишлар вазирлиги расмий вакили Марк Тонер вазирликнинг Вашингтондаги қароргоҳида ўтказилган матбуот конференциясида БМТ билан кимёвий қуролларни тақиқлаш ташкилоти ўртасидаги муштарак механизм ҳисоботида келган нарсани таъкидлadi. Ҳисоботда Асад режимининг кимёвий қуролни Сурияда 2014-2015 йиллар орасида 3 марта қўллагани айтилган. У Асад режимининг Сурия халқига зарар етишига Давлат ташкилотидан ҳам кўра кўпроқ сабабчи бўлганини кўрсатиб ўтди. БМТ билан «кимёвий қуролни тақиқлаб қўйиш» ташкилоти ўртасидаги муштарак ҳисоботда Сурия режими армияси 2015 йилда Идлиб муҳофазасидаги «Қаманис» шахарчасига заҳарли газлар билан хужум уюштиргани ҳам таъкидланган.

Ал-Ваъй: БМТ ва унинг ҳомийлари Асад режимининг жиноятларини, кимёвий қуроллар билан амалга оширган жиноятларини ҳам, қамоқлар ва концлагерлардаги ваҳшиёна жиноятларини ҳам жуда яхши билади. Лекин улар бу жиноятларга нисбатан юмшоққина койиб қўйиш билан ёки гўё ҳеч нарса бўлмагандек муносабатда бўлишмоқда. Аниқроқ айтганда Қўшма Штатларнинг сиёсалари имкондаги барча воситалар билан бу жирканч режимнинг хукуқларини қайта тиклашга қаратилган.

Британия, Франция ва Дания кучлари Россия чегараларига юборилади

Британиянинг «Гардиан» газетаси хабарига кўра, Британия таркибида 800 дан кўп аскар бўлган бир батальонни Эстонияга юборади. Бу батальон Франция ва Дания кучлари билан ҳам қўллаб-қувватланади. Келаси ёз кириб келиши билан Россиянинг гарбий чегараларида жойлаштирилган НАТО аскарлари сони 4000 атрофида бўлади. Бу хабар рус танкларининг Болтиқ бўйи давлатлари чегараларига бостириб киришига доир яқинда қўзғалган таҳминлар ортидан берилди. «Гардиан»да 2016 йил 27 октябрда босилган бир мақолага кўра, НАТОнинг бундан мақсади Европа ерларига келажақда бўладиган ҳар қандай босқинчилик амалиётларини тийиб қўйишидир. Айниқса Россия Болтиқ денгизи, Польша ва Литва билан ўралган рус минтақаси Калининград шаҳрида ядрорий зарядга эга ракеталарни жойлаштириш ниятида эканини эълон қилганидан кейин шу чора кўриладиган бўлди.

Шунингдек, қанотли ракеталар ортилған икки ҳарбий кема ҳам Болтиқ дengизига юборилди...

Давлат ташкилоти: уруш алдовдир ва бизга қарши уруш қилаётган күчларни биз ҳолдан тойдирмаз

Давлат ташкилоти Мосул жанги боришига изоҳ берар экан ўзининг Мосулдан чиқиб кетиши түлови сифатида Рутбани ва Киркукнинг яrimини эгаллаб Ироқ ҳукуматини доғда қолдирганини билдириди. Арабий 21 сайтига кўра, ташкилот ўзининг расмий журнали «Набаъ» орқали: «Кофиirlарни ўзлари билан овора қилиб қўйиш уларни биз билан банд бўлишига қўйиб беришдан кўра яхшироқдир, ортдан берилган зарба юз ва кўксга берилган ўнлаб зарбаларга тенгдир» деб билдириди. Ташкилот ўзининг Мосулдаги аскарларининг маънавияти юқори эканлигини айтиб «Мўмин халифалик аскарларининг унинг барча вилоятларида қилаётган ишларини кўриб хурсанд бўлади. Зоро, улар салибчиларнинг Мосулга қилаётган ҳамласига тўсиқ бўлиб туришибди. Мўмин халифалик аскарларининг муртадларни қанчалик янчиб ташлашаётганини кўргани учунгина эмас, балки уларнинг мушриклар кучини синдиришдаги, кофиirlар зўравонлигини тийиб қўйишдаги ва Аллоҳдан бўладиган нусратни жалб қилишдаги Аллоҳ суннатини фаҳмлашганини тушуниб етгани учун ҳам хурсанд бўлади» деб билдириди. Ташкилотнинг фикрича у Ироқ күчларини ва ҳалқ сафарбарлиги отрядларини «заифлатиш»га муваффақ бўлган эмиш. Натижада – деб билдириди ташкилот – «Улар тор-мор бўлган ҳолда тушкунликка тушиб ортларига қочиб қолиши, чунки жанглар уларни эзиб ташлади, тоқат ва имкониятлари тугади, жанглар уларнинг армияларини ҳалок қилди, уларни деворлари ортида хандакларда қўрқиб-қалтираб ўтиришга мажбур қилди. Улар мужоҳидларнинг каршиларида қаердан чиқиб қолишини билмай ваҳимага тушишмоқда». Си-Эн-Эн ахборот тармоғига кўра Франция мудофаа вазири Жан Ле Дриан бу ҳақда гапириб, Мосулни ИШИД ташкилотидан қайтариб олиш жанги оғир жанг бўлишини айтди. Чунки – деди у – ташкилотни бу урушда мағлуб қилиш учун унинг ихтиёрида кўп нарса борлигини хисобга олиш зарур...

Сисий билан Ихвон ўртасидаги сулҳ... ҳар икки тарафдан вазмин ва шарт қўйилган олқишлилар

Ҳоким режимга яқин журналист Абдуллоҳ Сановийнинг айтишича, Сисий мамлакатдаги беркитиб қўйилган сиёсий каналларни очишга мажбур қилиш учун Ғарб давлатлари томонидан қилинаётган иқтисодий ва сиёсий босимларга учрамоқда. Ундан буни Ихвон жамоати билан сулҳ тузиб бу жамоатни яна Миср майдонига қўшиш орқали амалга оширишни талаб қилишмоқда. Сановийнинг «Шурук» газетасида ўтган чоршанба куни чиққан ўз мақоласида изоҳ беришича Ғарб давлатлари агар Мисрдаги вазият ўзгаришсиз давом этадиган бўлса, омма учун майдон берклигича қолаверадиган бўлса, репрессия ва ғаламисона гижгижлаш кампаниялари давом этаверадиган бўлса иқтисодий ва ижтимоий қулаш юз беришидан қўрқмоқда. Унинг таъкидлашича режим ҳозир ноқулай аҳволда. Чунки – деди у – режимнинг Ихвон жамоатини қайта қўшишини қабул қилиши амримаҳол, унга қарши туриши эса қимматга тушади. Сановийнинг кўрсатиб ўтишича, баъзи хавфсизлик доиралари Ихвон билан сулҳ тузишга – бу жамоат билан муносабатда бўлишда тажриба орттиргани сабабли – қарши эмас. Қонунчилик ва депутатлар мажлиси ишлари бўйича вазир, маслаҳатчи Маждий Ажоний олдинроқ берган матбуот интервьюларида «миллий сулҳ ҳақидаги конун сиёсий сулҳ тадбир чоралари учун яширин иш олиб боришни ва фуқаролар ўртасини ажратишни тарк қилишини ҳамда хатоларни тан олиб уларни келгусида такрорламаслик ҳақида ваъда беришни, диний ва даъват ишлар билан сиёсий ва миллий ишлар ўртасини ажратишни шарт қилиб қўяди» деб айтган эди. Ўз навбатида хуррият ва адолат партияси расмий вакили Аҳмад Ромий «Ғарбнинг Сисийга ўтказаётган босимларидан максад Ихвон билан бевосита сулҳ тузиш эмас, балки Суриядаги ҳолатга ўхшаб режимнинг қулашига ва Миср давлатининг йиқилишига йўл қўймасликдир, холос. Чунки ғарбдагилар турли соҳиллардан йўлга чиққан бир неча карvonлардан иборат ноконуний иммиграция умумий ҳолатга айланиб кетишидан қўрқишишмоқда» деди. Аҳмад Ромий давлатнинг қулаг бутунлай барбод бўлиши ҳолати энг хатарли эканлигини кўрсатиб ўтди. Чунки – деди у – «Ғарб ҳафсаласи пир бўлиб тушкунликка тушган, қувғинга учраган, зулм қўрган минглаб ёшларга юзма-юз келишини истамайди. Чунки бу ёшлар Миср етиб

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْرَجُوا﴾ «Мұмиллар ҳеч шак-шубхасız оға-инилардір»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
борган ахволда Ғарбнинг роли борлигини күришгани учун уни жазолашлари мүмкін».		
Франция Рифъат Асаднинг мол-мулкларини омма мулкларини ўғирлаш деган айблов билан мусодара қылмоқда		
<p>Франция суди Сурияning ҳозирги президентининг амакиси Рифъат Асадни омма мулкини ўғирлашда ва пулларни ювишда айблади ҳамда «Шерпа» жамиятининг «ноқонуний мулклар» ҳақида судга оширган бир неча ишлардан иборат шикоятидан кейин текширув ишини очди. Бу суд ишига яқин бир манбанинг айтишича, Рифъат Асад суд мажлисида бу мол-мулклар Саудиянинг ўлиб кетган подшохи Абдуллоҳ томонидан – у саксонинчи йилларда валиаҳд бўлиб турган пайтида – қилинган совға эканини айтди. Унинг айтишича Саудия валиаҳд шахзодаси унга бу мол-мулкларни унинг ўз акасига қарши сиёсий жангини қўллаб-қувватлаш учун ҳадя қилган эмиш. Баъзи бир доираларнинг билдиришича Рифъат Асад «ўша даврда 15 миллионга эга бўлган, лекин бу мол-мулкларнинг қиймати бугун кўтарилиб кетди». Ана шу доиралар бундай деб қўшимча қилди: «Биз 1984 йилда 10 миллион доллар қийматида совға қилинганига оид бир хужжатни тақдим қилдик. Колган мол-мулкларга нисбатан эса хужжатларни топиш қийин, чунки ўшандан бери 30 йилдан кўпроқ вақт ўтди». Лекин шунга қарамай суд мол-мулкларнинг узун рўйхатини мусодара қилиш тўғрисида буйруқ чиқарди. Бу мол-мулклар орасида Париж минтақасидаги 7 миллион евро қийматидаги отхона, икки ҳашаматли уй, Париждаги бошқа кўчмас мулклар ва Лиондаги 12,3 миллион евро қийматидагиофислар комплекси бор. Умумий турар жойлар қуриш учун 16 доирада бир парча ерни мусодара қилгани учун Париж мерияси тўлаган 9,5 миллион евро қийматидаги компенсациялар ҳам музлатиб қўйилди. Суд Асаднинг оқловлари қониқарсиз деб ҳисоблаб шундай буйруқ чиқарди. Рифъат Асаднинг мусодара қилишга қарши норозилик билдирган адвокати Бенжамин Грундер бу мавзу бўйича изоҳ беришдан бош тортди. Тергов олиб бориш собиқ Сурия ташқи ишлар вазири Абдулҳалим Хаддом берган гувоҳликка таянмоқда. У ҳам Францияда яшайди. Хаддомнинг айтишича Ҳофиз Асад ўзининг акасига – ундан кутулиш учун – 1984 йилда 300 миллион доллар берган. Ундан 200 миллионини президент мол-мулкларидан, 100 миллионини эса Ливия берган қарздан берган.</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَعْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилимайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
Ал-Ваъй: Асад оиласи Сурияни талади, сўнгра бу юртни вайрон қилиб харобага айлантириди. Лекин бугун уларга қарши гувоҳлик бераётган Абдулҳалим Хаддомнинг ўзи ҳам узоқ ўнлаб йиллар давомида режимга хизмат қилди, у ҳам улкан бойликка эга бўлиб олган, у ҳам мана шу чириган бадбўй режимнинг бир қисмидир. Шунинг учун бу ўғриларнинг ҳаммасини муҳосаба қилиш лозим. Фақат Уммат маҳкамасида ва Ислом аҳкомлари бўйича муҳосаба қилиш лозим. Ўшанда улар ўзларига ўхшаган ўғрилар учун бир ибрат бўлади.		
Россия Франция майдонига тенг минтақани вайрон қилишга қодир янги ракета борлигини маълум қилмоқда		
<p>Россия ўзининг мутлақо энг катта ва Франция майдонига тенг минтақани вайрон қилишга қодир ядроий ракетага эга эканлигини маълум қилди. НАТО Satan-2 деб ном берган RS-28 Sarmat ракетасининг максимал тезлиги секундига кариб 4,3 мил (7 км)га етади. Бу ракета ракеталарга қарши қалқон системаларини алдаш имконига эга қилиб схемалаштирилган. Британиянинг «Daily Mail» газетаси ҳисботига кўра янги Sarmat ракетаси 40 тонна вазнидаги ҳарбий қалпоқчаларни, яъни 1945 йилда Хиросима ва Нагасакига ташланган атом бомбалар қувватидан 2000 баравар ошиқ қувватга эга қалпоқчаларни элта олади. Баъзи бир манбаларнинг билдиришича рус президенти Путин Россиянинг SS-18 Satan русумидаги эски қуролларини янги ракеталарга алмаштиришни режалаштирунганда. Бутунлай бошқа мавзуда бир рус шарҳловчиси русларнинг Суриядаги урушдаги сарф-харажатлари рус мудофаа вазирлигидаги манёврлар бюджетидан сарфланаётганини айтди.</p>		
<p>Ал-Ваъй: Россия Кримни босиб олганидан бошлаб, сўнгра Сурияга кирганидан бошлаб ўзининг ҳарбий қувватини намойиш қилишга ва лозим бўлган жойда у билан таҳдид қилишга киришди. Россия – баъзи шарҳловчиларнинг айтиши бўйича – Суриядан рус кучлари учун ва ўз қурол-аслаҳаларини синовдан ўtkазиш учун бир тажриба майдони сифатида фойдаланди!</p>		
Кувайт Мисрга нефт маҳсулотлари етказиб бериш эвазига «нақд пул» тўлашни шарт қилиб қўймоқда		

Кувайтнинг «Раъй» газетасининг ёзишича Миср билан – уни нефт маҳсулотлари билан таъминлаш бўйича – тузилган охирги битимлар Кувайтнинг сотиладиган мана шу товарлар қийматлари «нақд пул»га эга бўлишини ўз ичига олди. Газета баъзи бир «масъуль» манбаларнинг қуидаги сўзларини келтирди: «Қувайтнинг Миср билан тузган битимлари дунёда амал қилинаётган истисноли енгилликларнинг ҳеч қайси турини ўз ичига олмайди, бунга қўшимча ўлароқ бу битимлар ҳеч қандай жанжалларни ёки имтиёз беришни ҳам ўз ичига олмайди». Ана шу манбалар «охирги келишув Қувайт вазирлар кенгашига ҳали ҳавола қилингани йўқ, Миср талаблари ҳажмини белгилайдиган нарса ўзаро келишилган тўлов чегараси ҳамда Мисрнинг тўлай олиш қурдатидир» деб кўрсатиб ўтди.

Ал-Ваъй: Кўрфаз давлатлари ўртасидаги «асал ойи» тугаган кўринади. Айниқса бу давлатлар русларнинг хавфсизлик кенгашидаги қарорини ҳамда Сурия режими билан хавфсизлик бўйича очик-ошкор ҳамкорлик қилаётганини ёқлаб овоз берганидан кейин «асал ойи» тугаган кўринади. Колаверса Миср режимининг Ҳусийларни қўллаб-қувватлаётгани ва уларга қурол-аслаҳаларни контрабанда қилаётгани ҳақида хабарлар ҳам келмоқда. Бу эса иккала тараф ўртасида сиёсий режалар борасида қарама-қаршилик борлигини англатади.

Америка ташқи ишлар вазири ўринбосари CNNга: Суриядаги қаршимизда икки хавф бор

Америка ташқи ишлар вазири ўринбосари Энтони Блинкен CNN канали билан бўлган мулоқотида: Сурия кризисида икки хавф бор, бири Ироқ ва Шом Исломий Давлати ташкилоти ёки «ИШИД» деб аталаётган нарса тимсолидаги хавф бўлса, иккинчиси бу мамлакат бошдан кечираётган ички урушдир - деди. Блинкен сўзини давом эттириб бундай деди: «Келгуси кунлар Раққа шаҳрига бўлган босимнинг кучайганига гувоҳ бўлади. Бу бир шошилинч ишдир. Чунки бир неча хорижий террорчилик хужумлари Раққада режалаштирилиб тайёрланмоқда... Бу билан ён-ён турган иккинчи хавф Суриядаги ички уруш билан муносабатда бўлаётганимиздир. Шунинг учун тарафларнинг диалог столига қайтадан ўтириши мухимдир. Биринчи қадам душманлик ҳаракатларини тўхтатиш

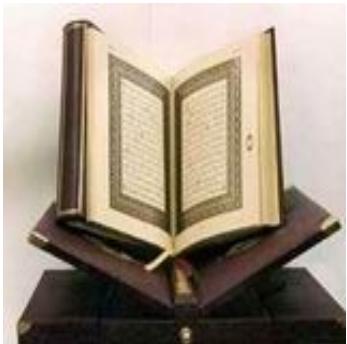
учун қайсиdir турдаги бир келишувга эришишdir. Биз мана шунга ҳаракат қилияпмиз».

Ал-Ваъй: Америка бир неча йиллардан бўён «Суриядаги муаммо Давлат ташкилоти тимсолидаги террордир» деган алдовни ифлослик билан зўр бериб жар солиб келмода. Ҳозир эса Америка «Сурияда бўлаётган нарса ички урушдир, унга барҳам беришнинг йўли эса «терроризм» йўқ қилинганидан кейин ўзаро низолашаётган тарафларни ўзаро ечимга келтириш битимиdir» деб жар солмоқда. Яъни у бир халқнинг – бу халқ ўзининг асосий хуқуқларини талаб қилиб кўчага чиқсан пайтда уни бостириш учун қирғинни программали тарзда ишга солган – жиноятчи режимга қарши қўзғолони эмас эмиш!

Туркия Эрон ва Сурияни ўз ичига оладиган разведка иттифоқига қўшилади

Британиянинг «Таймс» газетасининг ёзишича Россия ва Туркия Сурия борасида ўзаро ҳарбий разведка маълумотларини алмашади. Бу эса Анқарани Эрон, Сурия ва Ироқдаги ҳоким режимларни ҳам ўз ичига оладиган разведка гурухига зимдан аъзо қилиб қўяди. Бунда газета рус парламентидаги мудофаа комиссияси раисининг биринчи ўринbosари Франц Клинцевичнинг сўзларига таянди. Газетанинг билдиришича, иккала томон ўзаро разведка маълумотларини алманиниш тўғрисида бир битимга келган. Бунга 2015 йил ноябр ойида турклар рус ҳарбий самолётини уриб туширгани сабабли ўзаро алоқалар кескинлашганига бир неча ойдан кейин эришилди. Клинцевич бундай деб изоҳ берди: «Биз турк томонни ўзимиз радио тўлқинлари орқали ва қузатиб, жосуслик қилиш амалиётлари орқали дуч келган маълумотлар билан таъминлаймиз. Бу маълумотлар Туркияни қизиқтирадиган бўлиши мумкин. Бунинг эвазига улар бизни ҳам қатор маълумотлар билан таъминлашади. Айниқса турклар ихтиёрида кучли ваколатлар ва Сурияда агентларнинг жуда яхши уюштирилган тармоғи борлиги туфайли улар бизни шундай маълумотлар билан таъминлай олишади». Бу рус масъули Туркиянинг баъзи маълумотларга кўра Farb кучлари бош қўшган тўнтаришга уринишдан зарар кўрганини кўрсатиб ўтди. □

ҚУРЬОНИ ҚАРИМ СУХБАТИДА

﴿الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ
قِصَاصٌ فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ
بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ
اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴾ ١٩٤ وَانفَقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا
تُلْقُوا بِأَيْدِيهِمْ إِلَى الْهَلْكَةِ وَاحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ تُحِبُّ

﴿الْمُحْسِنِينَ ﴾ ١٩٥

«194. Уруши ҳаром қилинган ой уруши ҳаром қилинган ой муқобилида бўлади. Ҳурматлар (бузилса, риоя қилинмаса) қасос (олинади). Бас, ким сизларга тажсовуз қилса, сизлар ҳам уларга тажсовузлари муқобилида тажсовуз қилинг! Ва Аллоҳдан қўрқингиз! Билингларки, Аллоҳ Ўзидан қўркувчилар билан биргадир. 195. Аллоҳ йўлидаги (кураш учун молларингизни) сарфланглар! Ва (бахиллик қилиши билан) ўзингизни ҳалокатга ташламанг! Яхшилик қилинг! Албатта Аллоҳ яхшилик қилгувчиларни севади»

[Бақара 187]

Хизб ут-Тахрир амири Ато ибн Халил Абу Роштанинг (у кишини Аллоҳ ҳифзу ҳимоясида асрасин) «Тайсир фи Усулит Тафсир» номли китобида қуйидагича келади:

Аллоҳ Таоло бу оятларда қуйидагиларни баён қиласди:

1 – Аллоҳ Таоло Масжидул Ҳаромда агар кофиirlарнинг ўзлари уруш бошлаб қолсалар, уларга қарши уруш қилишга рухсат бериш билан ҳаражни (ноқулайликни) кўтаргани каби бу ерда уруш ҳаром қилинган ойлар борасида ҳам туғиладиган худди шундай ҳаражни кўтаряпти. Яъни, уруш ҳаром қилинган ойларда ҳам агар кофиirlарнинг ўзлари уруш

бошласалар, улар билан жанг қилиш жоиз. Ҳудайбия сұлхидә мусулмонлар келгуси йилнинг худди шу сұлҳ тузилган ойида, зул-қаъда ойида умра қилишга келишгандилар. Бу умра қазо умраси, деб ном олғанди. Чунки у сұлҳ тузилган йилнинг ўрнига қилинган умра эди. Мусулмонлар кофирларнинг аҳдларини бузиб қолиш эҳтимоли борлигини ўйлаб, уруш ҳаром қилинган ойда улар билан жанг қылсак, қандок бўларкин, деб бошлари қотиб турганди. Шунда Аллоҳ Таоло мана шу оятни нозил қилиб, уларга

﴿الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَأَحَدْ مُنْتَ قِصَاصٌ﴾

(Уруши ҳаром қилинган ой уруши ҳаром қилинган ой муқобилида бўлади) эканлигини билдириди. Яъни, агар улар сизлар билан уруш қиласиган бўлсалар, уларни ўлдиринглар. (قصاص) сўзи жазодаги бир хилликни, жазонинг жиноятга яраша бўлишини англатади.

Пайғамбар ﷺ уруш ҳаром қилинган ойларда то душман тараф ҳужум бошламагунига қадар ғазот қилмасдилар. Душман тарафдан ҳеч қандай ҳужум бўлмаса, куролни қўлга олмасдилар. Аҳмад Жобир رضي الله عنهdan ривоят қилган ҳадисда шундай дейилган. Пайғамбар ﷺ уруш ҳаром қилинган ойларда биринчи бўлиб уруш бошламаганлар. Душман тараф уруш бошлаб қолса, улар билан жанг қиласидилар ёки уруш олдинроқ бошланган бўлиб, уруш ҳаром қилинган ой кириб қолган бўлса, жангни давом эттирадилар. Пайғамбар ﷺ умрадан тўсиш ишини музокара қилиш учун Усмон رضي الله عنهни элчи қилиб юборгандилар. Ҳудайбияда турган пайтларида у кишига Усмон رضي الله عنه ўлдирилди, деган хабар келиб қолди. Шунда у зот дарахтнинг остида бир минг тўрт юз нафар саҳобалари билан мушрикларга қарши жанг қилишга байъат қилдилар. Бу иш уруш ҳаром қилинган ойда зул-қаъда ойида юз берганди. У кишига Усмоннинг ўлдирилмагани ҳақида хабар келганида бу ишдан тўхтадилар.

Макка фатҳ этилиб, Ҳунайн кунида Ҳавозин жангига бўлганидан кейин тор-мор этилган кофир қўшинининг қолдиқлари Тоифга қочиб бориб беркиндилар. Пайғамбар ﷺ уларни ортидан қувиб бориб, уларни Тоифда қамал қилдилар.

Уларга манжаниқлардан зарба бердилар. Шу пайтда зулқаъда ойи кириб қолди. Қамал давом этаверди. Уруш харом қилинган ой кириб қолди, деб Пайғамбар ﷺ уни тұхтатғанлари йўқ. Чунки бу иш уруш қилиш эмас, бўлаётган урушни давом эттиришdir. Пайғамбар ﷺнинг қамални тұхтатишлирига сабаб фатҳ этишнинг оғир бўлиб кетгани ва мусулмонлар сафида ҳам ўлимлар юз бергани бўлди. Пайғамбар ﷺ Тоифни кирқ кун қамал қилиб, Маккага қайтдилар. Ҳар икки «Саҳиҳ»да Анас رضي الله عنه‌дан шундай ривоят қилинган.

Аллоҳ Таолонинг

﴿فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ﴾

(Бас, ким сизларга тажовуз қилса, сизлар ҳам уларга тажовузлари муқобилида тажовуз қилинг!), деган гапи юқоридаги

﴿الشَّهْرُ الْحَرَامُ يَالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرْمَةُ قِصَاصٌ﴾

(Уруш ҳаром қилинган ой уруш ҳаром қилинган ой муқобилида бўлади. Ҳурматлар (бузилса, риоя қилинмаса) қасос (олинади)), деган гапнинг таъкидидир. Лекин бу ерда бир маъно зиёда қилингани. Оятнинг бошида уруш ҳаром қилинган ойда агар душман тараф уруш бошласа, уларга қарши уруш қилишнинг жоизлиги, шахри ҳаром муқобилида шахри ҳаром туриши, ҳурматларнинг қасослиги, бир сўз билан айтганда жиноятга яраша жазо берилиши айтилган бўлса, бу ерда гап хусусан Масжидул Ҳаром устида боряпти.

Энди оятнинг поёнига бир назар ташлайлик.

﴿فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ﴾

(Бас, ким сизларга тажовуз қилса, сизлар ҳам уларга тажовузлари муқобилида тажовуз қилинг!). Бу ердаги маъно умумийдир. Ҳар қандай тажовузкорликнинг жазоси шариат ҳудудида бўлиши, яъни, жазо жиноятга яраша бўлиши, ундан ўтиб кетмаслиги лозим.

(فَاعْتَدُواْ عَلَيْهِ) *сизлар ҳам уларга тажовуз қилинг!*.

Юқорида айтиб ўтганимиздек, бу сўз мажозий маънода қўлланяпти. Яъни, уларнинг тажовузкорликларига яраша жазосини беринглар. Аслида тажовузкорликка яраша жазо бериш тажовузкорлик, дейилмайди.

Кейин Аллоҳ Таоло оятни мўминларнинг қалблариға хотиржамликни солиш билан якунлаяпти. Зеро, тақводорлар ана ўшалардир. Аллоҳ Ўзининг нусрати ва мадади ила улар билан биргадир.

﴿وَأَعْلَمُواْ أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾

(Билингларки, Аллоҳ Ўзидан қўрқувчилар билан биргадир).

2 – Аллоҳ Таоло мусулмонларга жиҳодни ва жиҳод учун сарф-харажат қилишни тарқ қилиб, ўзларини ҳалокатга ташламасликларини буюряпти. Аллоҳни йўлида сарф-харажат қилиш жиҳод учун сарф-харажат қилишдир. Сарф-харажат қилиш ҳақидаги оятларни яхшилаб кузатадиган бўлсак, (فِي سَبِيلِ اللهِ Аллоҳ ўйлидаги) ибораси билан боғланиб келишларининг гувоҳи бўламиз. Буни Абу Айюб Ансорий Константинопол жангига ойдинлаштириб берган.

Абу Довуд ва бошқалар Аслам Абу Имрондан ривоят қиласидилар: Константинополда эдик. Румликлардан катта бир сафи чиқиб келди. Мусулмонлардан бир киши ҳамла қилиб, уларнинг ичига кириб кетди. Одамлар, ўзини ўзи ҳалокатга ташлади, дейишди. Шунда Абу Айюб Ансорий رض шундай деди: Эй одамлар, сизлар бу оятни мана шундай таъвил қиляпсизлар, аслида эса бу оят биз ансорийлар ҳақида нозил бўлган. Аллоҳ Ўз динини ғолиб этиб, унга мадад берадиганлар кўпайиб қолганида Пайғамбар صل га билдирамасдан бир-биримизга, бойликларимиз йўқ бўлиб кетди, мана Аллоҳ Исломни ҳам азиз қилди, унга мадад берадиганлар ҳам кўпайиб қолди, энди ўз юртимизда қолиб, йўқ бўлиб кетган бойликларимизни қайтадан тиклаб олишга уринсак ҳам бўлар, дегандик. Шунда Аллоҳ Таоло Ўз пайғамбарига мана шу оятни нозил қилиб, бизнинг гапимизни рад этди.

﴿وَأَنْفُقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى الْتَّهْلِكَةِ﴾

(Аллоҳ үйлидаги (кураш учун молларингизни) **сарфланглар!** **Ва** (бахиллик қилиши билан) **ўзингизни ҳалокатга ташламанг!**). Ҳалокат молу дунёда қолиб, уни ўрнига келтириш билан овора бўлиб, ғазотни тарк этишдадир. Ҳалокат жиҳод учун сарф-харажат қилишдан қочишдадир.

﴿وَأَنْفُقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

(Аллоҳ үйлидаги (кураш учун молларингизни) **сарфланглар!**). Иборасининг маъноси жиҳод учун сарф-харажат қилинглар, деганидир.

(**Аллоҳ үйлидаги (кураш учун молларингизни) сарфланглар!**). Бу сўз масдар (иш-харакат номи) бўлиб келяпти. Машҳур қавлга кўра, араб тилида фақат шу сўзгина бу вазнда масдар бўлиб келган. Сибавайҳ бундан бошқа (**تضْرَرَة، تَسْرَرَة**) сўzlари ҳам масдар бўлиб келган, деган гапни айтган.

Аллоҳ Таоло оятни жиҳод учун сарф-харажат қилишга қодир одамга бу ишни қиёмига етказиб, энг гўзал тарзда бажаришни тайинлаш билан якунлаяпти. У жиҳоднинг энг керакли ўринларига сарф-харажат қилсин, молининг энг афзал қисмидан сарф-харажат қилсин. Бир сўз билан айтганда сарф-харажат қилишни қойиллатиб бажарсин. Аллоҳ Таоло яхшилик қилувчиларни (яхшилаб қилувчиларни, буйруқни қойиллатиб, қиёмига етказиб бажарувчиларни) яхши кўради ва уларга яхши мукофотлар беради. Аллоҳнинг муҳаббатига сазовор бўлган кишига яхши мукофотнинг ўзи юриб келади.

﴿وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾

(**Яхшилик қилинг! Албатта Аллоҳ яхшилик қилувчиларни севади.**) □

**ЖАННАТ
БОГЛАРИ**

قالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّدَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذَا مَرَأْتُمْ بِرِيًاضَ الْجَنَّةِ فَارْتَعِسُوا
Расулуллоҳ Ҳедилар: «Агар жаннат боғларидан утсангизлар, (мўл-кўл мевалардан) тотинглар»

**ЖАННАТ
БОГЛАРИ**

ОДАМЛАРДАН ҲЕЧ НАРСА СҮРАНМАНГ

– Савбон сўранишнинг айб экани ҳақида бундай ривоят қиласди: Росулуллоҳ Ҳедилар:

«مَنْ يَتَقَبَّلُ لِي بِوَاحِدَةٍ أَتَقَبَّلُ لَهُ بِالْجَنَّةِ»

«Ким менинг битта айтадиган нарсамга рози бўлса, мен унга жаннатни рози бўламан», дедилар. Савбон «мен», деди. Шунда Росулуллоҳ Ҳедилар:

«لَا تَسْأَلُ النَّاسَ شَيْئًا»

«Одамлардан ҳеч нарса сўранманг», деди. Шунинг учун Савбон доим қамчиси тушиб кетса ҳам уни ҳеч кимга олдирмас ва ўзи уловидан тушиб олар эди.

– Абу Заррдан ривоят қилинади: менга халилим Мұхаммад Ҳедилар бирордан ҳеч нарса сўранмаслигимни васият қилдилар. Қўлларидан қамчи тушиб кетса, тушиб, ўзлари олар эдилар.

– Абу Заррдан ривоят қилинади: мени Росулуллоҳ Ҳедилар чакирдилар ва

«هَلْ لَكَ فِي بَيْعَةٍ وَلَكَ الْجَنَّةُ؟»

«Байъат қилиб, жаннатни оласизми?», деб сўрадилар. Мен – албатта, дедим ва қўлимни узатдим. Росулуллоҳ Ҳедилар менга шарт қўйиб,

«لَا تَسْأَلُ النَّاسَ شَيْئًا»

«Одамлардан ҳеч нарсани сўранманг», дедилар. Мен – хўп бўлади, дедим.

«وَلَا سَوْطَكَ إِنْ سَقَطَ مِنْكَ، حَتَّى تَنْزِلَ فَتَأْخُذَهُ»

«Қамчингиз тушиб кетса ҳам, ўзингиз тушиб олинг», дедилар.

– Авф ибн Молик Ашжайи ривоят қилади: Биз Набий билан бирга эдик, уч марта (أَلَا تُبَايِعُونِي؟ مенга байъат қилмайсизларми?), деб сўрадилар. Биз қўлларимизни узатиб, байъат қилдик ва – Ё Росууллоҳ, сизга нима шарт билан байъат қиласиз? дедик. Шунда

«أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهُ، وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَالصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ «وَأَسَرَّ كَلْمَةً حَفِيَّةً»
وَأَنْ لَا تَسْأَلُوا النَّاسَ شَيْئًا»

«Аллоҳа ибодат қилишга, Унга ҳеч нарсани шерик қилмасликка, беш вақт намоз барпо қилиб, (паст овоз билан дедилар) одамлардан ҳеч нарса сўранмасликка (байъат қиласизлар)», дедилар.

Яна Ашжайи айтади: Мен ушбу кишилардан айримларини қўлларидан қамчилари тушиб кетса, бирордан уни олиб беришни хам сўранмаганларини кўрдим.

– Ҳаким Ибн Ҳизомдан ривоят қилинадики, у Росууллоҳ ﷺдан нима жаннатга киритиши ҳақида сўради. Шунда ул зот

«لَا تَسْأَلْ أَحَدًا شَيْئًا»

«Хеч кимдан ҳеч нарса сўраманг», дедилар. Шу боис Ҳаким хизматкоридан ичгани сув хам сўрамасди, таҳоратига хам сув тайёрлаттирасди.

– Абу Хурайра رض бундай ривоят қилади: Росууллоҳ ﷺ бундай дедилар:

«لَانْ يَحْتَطِبَ أَحَدُكُمْ عَلَى ظَهْرِهِ، فَيَقِيِّ بِهِ وَجْهَهُ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلْ رَجُلًا
أَعْطَاهُ أَوْ مَنَعَهُ»

«Бирингиз елкасида ўтин ташиб-сотиб, шу орқали юзини-обрўсими сақламоғи бирордан нарса сўранишидан кўра афзалдир, сўраган нарсасини у берадими ё бермайдими, фарқи йўқ».

— Абу Хурайра رض ривоят қилади: Мен Ресулларх

нинг бундай деганларини эшитгандим:

«لَأَنْ يَأْخُذَ الرَّجُلُ حَبْلًا فِيَّاتِيَ رَأْسَ جَبَلٍ فَيَحْتَطِبَ، ثُمَّ يَحْمِلُهُ فِيَّيْعَهُ، فَيَسْتَعْفَفَ
بِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ أَعْطَوْهُ أَوْ مَنْعُوهُ، وَذَلِكَ بِأَنَّ الْيَدَ الْعُلِيَا خَيْرٌ مِنْ
الْيَدِ السُّفْلَى»

«Киши арқон олиб, тоққа чиқиб ўтин кесиши, сўнг уни ташиб келиб сотиб, шу билан кифояланиб, ўзини тийиши, одамлардан сўранишидан кўра яхшидир, одамлар сўраганини берадиларми ёки бермайдиларми, фарқи йўқ. Чунки юкори кўл пастдаги қўлдан яхшидир».

— Ҳаким ибн Ҳизом ривоят қилади: Мен Ресулларх

дан ўша молдан сўрангандим, бундай дедилар:

«مَا أَنْكَرَ مَسْأَلَتَكَ يَا حَكِيمُ، إِنَّ هَذَا الْمَالَ حَضِيرٌ حُلُوُّ، وَإِنَّهُ أَوْسَاخُ أَيْدِي
النَّاسِ، وَإِنَّ يَدَ اللَّهِ فَوْقَ يَدِ الْمُعْطِيِّ، وَيَدَ الْمُعْطِيِّ فَوْقَ يَدِي الْمُعْطِيِّ، وَيَدِ
الْمُعْطِيِّ أَسْفَلُ الْأَيْدِيِّ»

«Сўранишинг нақадар ёмон иш, эй Ҳаким. Бу мол жуда шириндир, у одамлар қўлининг киридир, Аллоҳнинг қўли берувчининг қўли устидадир, берувчининг қўли оловчининг қўли устидадир, оловчининг қўли энг паст қўлдир».

— Ибн Умар ривоят қилади: Мен Ресулларх رض нинг бундай деганларини эшитгандим:

«الْيَدُ الْعُلِيَا خَيْرٌ مِنْ الْيَدِ السُّفْلَى»

«Юкори кўл пастдаги қўлдан яхшидир». Умар ибн Хаттоб шундан кейин ҳеч нарса сўранмади. Бас, ундан бошқаларчи... □

ВАҚТИ-ВАҚТИ БИЛАН ҚАЛБЛАРГА ОРОМ БЕРИБ ТУРИНГ Ҳар бир инсон ўзига ажратилган емиш ва ризқнинг барчасига эришади

Шундай бўлгач, намунча дўзахга шошилар экан-а?

– Умар ибн Хаттоб رضдан ривоят қилинади:

«Ҳар бир кишининг босадиган қадами, ейдиган ризқи, етадиган ажали, топадиган ўлими бўлади. Ҳатто бирор киши ризқидан ўзини олиб қочса ҳам, ризқи уни қувиб етади, худди шундай, ўлим ҳам ўзини олиб қочган кишини албатта қувиб етади».

– Умар ибн Хаттоб رض бундай дедилар:

«Дунёпаастлар олдига кирманг, чунки дунё ризқ учун ғазабга учраладиган жойдир».

– Али رض бундай дедилар:

«Аммо баъд: амр-фармон самодан ерга худди ёмғир томчилари мисол ёғади, Аллоҳ ҳар бир жонга ўзида, ахлида ва молида бириникини зиёда, яна бириникини оз қилиб улашиб берганча миқдорда ёғади. Бас, ким ахлида ёки ўзида ёхуд молида озлик топса, бирорвда эса зиёдалик топса, бу зиёдалик уни фитналаб қўймасин. Шунингдек, (бировнинг молига) хиёнат қилишдан пок мусулмон киши Аллоҳдан икки яхшиликдан бирига мунтазирдир: ё Аллоҳга дуо қилувчи бўлиб, Аллоҳнинг ҳузуридаги унга аталган яхшиликка етишади ёки Аллоҳ Таоло уни (шу дунёда) ризқлантиради. Агар у оиласи, мол-давлатли, касб-корли бўлса ва динидан ажралмаган бўлса, у ҳолда, (унинг учун) икки хил экин бўлади: мол-дунё ва бола-чақа дохил бу дунё экини, абадий савоб келтирувчи солиҳ амаллар дохил охират экини. Гоҳида Аллоҳ Таоло одамларга у иккисини жамлаб беради». Суфён айтадики, ушбу сўзларни фақат Али رض айтганлар!!

– Умар ибн Абдулазизнинг бундай сўзлари ривоят қилинади: «Эй инсонлар, Аллоҳдан қўрқинг, Ундан чиройли талабларни қилинг, чунки бирингизнинг ризқи ҳатто тоғ чўққисида ёки ернинг қаърида бўлса ҳам уни емай қолмайди. Бас, шундай экан Аллоҳдан қўрқинг ва чиройли талаб қилинг».

Ибн Сиррин отасининг бундай деганини ривоят қилади: «Мен сафарга чиқишни истаб йўлга тушдим, шунда бир киши

«хұй ана, ортингдан отанғ келяпти», деб қолди... отам етиб келиб, бундай дедилар: «Эй ўғлим, қаерда бўлмагин-Аллоҳдан қўрк, билгинки, ризқингдан ҳаргиз қочиб қутулолмайсан, бас, ризқни ҳалолидан талаб қил, агар ҳалолдан талаб қилсанг, Аллоҳ покиза ризқ берур ва сени солих амалга йўллар... сени Аллоҳга омонат топширдим вассаламу алайкум».

Ҳасан Басрий бундай дейдилар: «Нодон ебтўймас кимса ҳам, зоҳид қаноатли инсон ҳам, барчаси ўзига ажратилган емиш ва ризқнинг барчасига эришади, шундай бўлгач, намунча дўзахга шошилар экан-а?

— Айюб ибн Воил бундай дейдилар: «Ризққа ортиқча харакат қилма, барча ташвишинг ўлим бўлсин».

— Ҳасан «Аллоҳим, биз Сендан оғиятларингдан малолланиб қолишдан паноҳ сўраймиз», деб юрарди. Ундан – бу қандай бўлиши мумкин, Абу Саид, деб сўрашди. Шунда У бундай деди: «Кишининг мўл-кўл ва қулай турмуш тарзли юрти бўла туриб, нафси куйига тушиб, бошқа юртдан ризқ излашидир».

— Амр ибн Шуайб отасининг бундай деганини ривоят қиласидилар: «Кимда ушбу икки хислат бор экан, Аллоҳ уни шукр қилувчи ва сабр қилувчи, дея ёзиб қўяди, кимда ушбу икки хислат йўқ экан, Аллоҳ унга шукр қилувчи ҳам, сабр қилувчи ҳам эмас, дея ёзиб қўяди: Ким динида ўзидан тепадаги кишига назар ташлаб, унга эргашса, дунёсида ўзидан паст кимсага назар солиб, ундан ўзини афзал қилиб қўйгани учун Аллоҳга ҳамд айтса, Аллоҳ уни шукр қилувчи ва сабр қилувчи, дея ёзиб қўяди. Ким динида ўзидан паст кимсага назар ташлаб, унга эргашса ва дунёсида ўзидан юқори кимсага назар солиб, Аллоҳ уни ўзидан афзал қилиб қўйгани учун афсусланса, Аллоҳ уни шукр қилувчи ва сабр қилувчи, дея ёзиб қўймайди».

— Бир доно инсон дунёга жуда ўч биродарига бундай деб мактуб ёзибди: «Аммо баъд, сен бу дунёning хизматкорига айланиб қолдинг. Ҳолбуки, дунёning ўзи ўзидаги манфур нарсалардан, касалликлару оғатлардан безиган. Афтидан, сен маҳрум очкўзни, ризқли зоҳидни, ортидан ҳамма бисотини қолдириб кетган ўликни, озга қаноат қилувчини кўрмаганга

ўхшайсан. Инсонларнинг ҳаммаси дунёдан чиққанларида камбағал камбағаллигидан аламланмайди, бойга бойлиги наф бермайди, ҳамма нарсани қолдириб тупроқ остига кирадилар, шунча ноз-неъматни бутунлай унутадилар... Бас, мана шундай ахволдаги диёрда нима қиляпсан-а?! Менинг ҳолимгавой бўлсин, агар бундай дунёнинг тунию кунини қадрига етмасам ва соатини ғанимат билмасам, бас шундай диёр қандай ҳам зўр неъмат! Кишини тунию куни ғайратга чорласава ундан ҳар бир нарсани ўткинчи, деб хисоблашни талаб қилса, ундан киши озрок ухламоғи ва серғайрат бўлмоғи яхшидир, вассалом.

Айтишларича, бадавий бир қавм экибди. Экинлари етилган пайтда кутилмаганда офат келиб, ювиб кетибди... Бу уларга қаттиқ таъсир қилиб, ҳатто юзларида қайғу изхор бўлибди. Шунда ораларидан бир аёл чиқиб, уларга айтибдики: «Нима бўлди сизларга, рангингизда ранг қолмабди, қалбларингиз ўлибди. Ана Роббимиз бор-ку ахир... Роббимиз бизни нима қилса қилсин, ризқимиз ҳам Ўзининг қўлида, уни хоҳлаган бандасига беради». □

СУРИЯ ВА КЕРРИ-ЛАВРОВ БИТИМИ СИРЛАРИ

Күшма Штатлар ва Россия ташки ишлар вазирлари 2016 йил 9 сентябрда Сурия хусусида бир келишув имзоланганини эълон қилишиди. Бу келишув водка ва пицца битими деган ном олди. Чунки Лавров олдинирок журналистлар учун бир неча пицца ҳамда икки шиша водкани ҳозирлатиб: «пицца Америка делегациясидан, водка эса рус делегациясидан» деган эди.

Лекин бу келишувнинг энг мухим бандлари сирлилигича колди. Америка ана шу бандларни ошкор қилишдан бир неча марта бош тортди! Лекин шу келишувдан кейин юз берган ходисаларни кузатган киши Американи ана шу сирли бандларни ошкор қилишга мажбурлаш учун нокуляй ахволга солиб кўядиган бирон сабабга эҳтиёж йўклигини кўради. Чунки унинг Россия олдиди йўлни бўшатиб кўйиш битими эканлиги аниқ бўлиб колди. Россия бу битимдан фойдаланиб Шом кўзғолонини бостириш учун ва Американинг Сурия борасидаги ечими қархисида тўғаноқ бўладиган ҳар кандай кишини бутунлай таслим бўлишга мажбур қилиш учун янада кучли киргина куролларини ишга соладиган бўлди.

Америка ўтган беш йил давомида Шом кўзғолонига барҳам бериш учун бутун имкониятини сарфлади. Режимнинг кизил чизикларни бузуб ўтишидан кўз юмди. Бу кизил чизикларни режимга Американинг ўзи чизиб кўйган эди. Масалан Америка агар режим кимёвий куролларни ишга соладиган бўлса унга қарши харакатланиш билан таҳдид килди. Шундан кейин режим кимёвий куролларни кетма-кет кўллади ва ҳамон кўллаб келмокда. Американинг бутун килган иши эса алдаш учун масҳарабозлик қилиш саҳналари бўлди. Масалан, Америка ана шу курол-аслахалардан иборат стратегик захирани олиб чишиб кетди. Режимнинг тинч ахоли устига портловчи бочкаларни йиллар давомида тўхтовсиз ёғдиришига эса кенг йўл кўйиб берди. Қолаверса, ана шу курол захирасининг Сурия режимидан олиб қўйилишининг кўламига назар ташлаган киши Америка буни режим заифлашиб, кулашга яқин келиб қолганидан кейин килганини тушуниб етади. Америка режим кулайдиган бўлса куроли отрядларнинг бу курол-аслахаларга эга бўлиб олмаслигини кафолатлаш учун бу курол-аслаха захирасини тортиб олди. Айниска бу захиранинг бъязи отрядлар томонидан Американинг бадбашара арзандаси «Исройл»га қарши кўлланиши эҳтимоли борлиги учун Америка шундай килди.

Америка Эрон инкилоб гвардиясининг ва унга тобе куролли тўдаларнинг Сурия режимига йиллар давомида ёрдам бериб келганидан ҳам кўз юмди. Лекин бу ёрдамлар кўзғолонни тўхтатиш учун кифоя килмади. Аксинча бу ёрдамларнинг кўпи тугаб-битди. Шу даражадаки, режим бошчиси Башар Асаднинг ўзи кўлида оз сонли куч қолганини ва аҳамиятироқ бўлган бошқа минтақаларни саклаб колиши учун фойдаси камрок минтақалардан чиқиб кетишига мажбур бўлганини очик эълон килди. Унинг ожизлиги очик кўриниб колди ва унинг режими жиддий таҳдид остида колди. Шунинг учун Америка Сурия эшикларини рус аралашуви олдиди ланг очиб кўйиб бу аралашувни тинчлик ўрнатиш ва ечимга эришиш деган баҳона билан кўллаб-куватлайдиган бўлди. Россия биринчи кунданок оппозициянинг барча куролли қатламларига қарши кутуриб хужумларни килди. Лекин куролли отрядлар русларнинг ҳаво зарбаларига қарши курашишга муваффак бўлди ва режим кучлари ва унинг тобеларига қарши жангларни давом эттириди. Ҳаво зарбалари кўзғолонни бўйсундириш учун кифоя килмади. Шунинг учун Америка рус айигининг кўйини бўшатиб кўйиш учун Россия билан водка ва пицца битимини тузди. Рус айиги кўшимча аскарларни, техникани ва янада кучли куролларни олиб келиб Суриянинг барча жойида зарба бера бошлади ҳамда Чеченистон пойтахти Грознийда Ҳалабни вайрон қилиб уни ҳаритадан ўчириб ташлашга зўр бера бошлади. Рус айиги Шом ахлини хорларча таслим бўлиб, ҳеч кандай шарт кўймай оқ байрок кўтаришга мажбур қилиш учун ва буни Асад режимига кўзғолонни давом эттиромоқчи бўлган ҳар бир кишига намуна қилиб кўрсатиш учун шундай ваҳҳийликларни кила бошлади.

Шу сабабли икки жиноятчи: Лавров ва Керри битимидаги сирли бандларни ошкор қилишга хеч бир хожат колмади. Чунки бу бандлар кўзи очик ҳар бир кишига аниқ бўлиб колди. Улар жиноятчи режимига қарши кўзғолонни бутунлай йўқ қилишмоқчи. Бу жиноятчи режим ўзи килган жиноятлар билан кифоялнамади, аксинча бу бўйсунмас улуғ ҳалқ устига ташланадиган барча йиртқичларни ёрдамга чакирди. Албатта бу ҳақиқат ҳаммани кўйидаги ҳақиқат олдига олиб келиб кўяди: Америка худди Россия каби душмандир. Балки у иллатнинг асл илдизи ва Шом ахли бошига тушаётган бало-мусибатларнинг сабабчисидир. Шундан кейин ҳам Американи дўст ёки иттифоқчи тутиш тўғри бўладими?! □

ЭХУД ЯАРИ: «ИСРОИЛ»НИНГ ЭСКИ ДЎСТИ ГЕНЕРАЛ АВН ЛИВАН ПРЕЗИДЕНТИ БЎЛАДИ

«Исроил»лик таҳлилчи ва иккинчи телеканалнинг араб ишлари бўйича мухбири Эхуд Яари ливанлик генерал ва «Озод Ватан оқими» етакчиси Мишел Авнни «Исроил»нинг эски дўсти деб атади. Арабий 21 сайти Яарининг қуидаги сўзларини келтирди: «81 ёшли Мишел Авн бутун хаёти давомидаги орзусига эришиб Ливан президентига айланishi мумкин. Мен унинг қанчалик хаяжонга тушиб хурсанд бўлиб кетишини биламан. Унинг бу хурсандлигига шерик бўлишни истар эдим». У сўзини бундай деб тўлдирди: «Узок йиллик дўстликдан кейин Авн Насруллоҳ ҳимояси остидаги бир арбобга айланди. Мен унинг лов этиб ўзгариб турадиган мизожи Насруллоҳни уни қўллаб-кувватлаганига надоматда колдиришига ишонаман».

Яари Авнда буюк бўлиш телбалиги борлигини, унинг коррупцияга ботган амалдорлар куршовида қолганини ва коррупция бошида унинг қариндоши ички ишлар вазири Жуброн Босил турганини кўрсатиб ўтар экан, уни сурияликларнинг энг ашаддий душмани деб атади. У – деди Яари – Озодлик ташкилотини ёмон кўради ва масихийларнинг давлат устидан назоратни йўқотганидан норози бўлишдан тўхтамайди. Яари ўзининг Авнни – у француزلар кўйган қатор шартлар билан яшириниб ётган – француз кишлоғига зиёрат қилганини айтди. Авн бу қишлоқдан – Сурия режимининг ўлиб кетган бошчиси Хофиз Асад Мишел Авн қасрини бомбардимон қилганидан кейин Ливандан кочиб – бошпана топган эди. Яари шуларни айтар экан Авннинг ўз мамлакатини масихий раҳбарият билан ўнглаб оёқка тургизиш режалари борлигини, буни «Исроил» билан очиқ ҳамкорлик қилиш билан амалга ошириш ниятида эканини айтганлигини ва ўзининг бу истаклар ёзилган мактубларни «Исроил»даги шу ишдан манфаатдор кишиларга етказганини кўрсатиб ўтди.

Яари ўзининг «Авннинг ўз ватанига бир қаҳрамон сифатида қайтганидан хурсанд бўлганини» айтди. Уни қайтиб келганлиги билан табриклар эканман – деди Яари – у менга Ливанга бир янги давр ва замон келганини таъкидлади. Яари Авннинг ана шу лаҳзадан бошлаб президент мансабини эгаллашни режалаштира бошлаганини кўрсатиб ўтди. Лекин у – деди Яари – Ливан сиёсатига боши билан шўнгигб кетди, охири бориб Ҳизбуллоҳ бош котиби Ҳасан Насруллоҳ билан иттифоқ тузди, бу уни президент курсиси сари етаклар деган умидда шундай қилди.

«Исроил»лик таҳлилчининг айтишича генерал Авн «Шарқдаги масихийлар шиалар ва Эроннинг ёрдамисиз мустахкам турал олишмайди, деган холосага келган». У охири бориб ўзининг юрик ракиби ва «Исроилнинг эски шериги» Самир Жаъжаънинг қўллаб-кувватловига, кейинчалик эса Саъд Ҳаририй бошчилигидаги сунний ҳарбий лагернинг олқишлишига эришди. Бунга Ҳаририйнинг бош вазирлик курсисини қайтариб олишига имкон берган битим билан эришди.

Яари Авннинг – овоз бериш йигини чогида кворумга эришишга йўл қўймасликлари мумкин бўлган кўпгина мухолифлар борлигига қарамай – президентликка келишини тахмин қилди.

Эхуд Яари сўзини қуидагиларни айтиш билан якунлади: «Бутун умидим Авннинг Насруллоҳ уни кишанлаб ташлаган кишанлардан халос бўлиш йўлини топишидир. Ишонаманки у Насруллоҳнинг амрларини бажарувчи кўринишида кўринишни қабул киласди, у бор-йўғи Ҳизбуллоҳнинг унга берадиган кўрсатмаларини ва имо-ишораларини кузатиб бориши керак, холос».

Ал-Ваъй: генерал Авн ўзини узоқ вақт давомида Ливанин кутқазувчи халоскор сифатида кўрсатиб келди. Лекин Яари айтган сўзлар унинг – сургундан қайтиб келганидан бошлаб ва сиёсат билан кутурган тоифачилик тарзида шугулланганидан бошлаб – қандай йўл тутганини, бутун ғами ҳокимиятга эришиш бўлганини таъкидлаб турибди. Бу билан у ўзининг бу мамлакатда хукм суроётган фасод сиёсий муҳитнинг «оппок фарзанди» эканлигини таъкидламоқчи бўляпти. □